

20 квітня – Світле Христове Воскресіння

Перед екзаменом з Вічного Життя

Святе Христове Воскресіння знов прикрашає світ білими шатами віри, надії, любові. Господь нам дарував віру в те, що Він воскрес і переміг смерть. Дарував надію на те, що Його милістю грішна людина отримає спасіння. І дарував Свою любов, яка покриває все і якій ми покликані навчитися...

А ми поки що, як двієчники, смикатимемо один одного за коси, підкладаємо кнопки, губимо зошити із завданнями і не думаємо про підсумкову оцінку за екзамен з предмету, що називається життя. Хоча викладає його Сам Господь-Учитель. Він турботливо гладить нас, наїжачених, по голівках, забитих бажаннями усмак насититися, провчити задираку-сусіда, прославитися, заробити «на старість» собі й дітям, прогнати світ під себе... Він терпляче пояснює, як краще прокласти дорогу

життя, щоб дістатися з пункту «А» в пункт «Б», які орієнтири будуть на цьому шляху, як оминати пастки і як вибиратися з них, як знайти друзів і що вважати найбільшим скарбом. Указка в Його Десниці вкотре зупиняється на вже пройдених відрізках. Невтомним зівакам Учитель робить зауваження й змушує повторювати вивчене, найбільших упертюхів може вивести з класу... І лише лічені руки «малого стада» тягнуться вгору, засвідчуючи зацікавленість у навчанні. Та Його голос продовжує звучати для всіх...

Кожне торжество Пасхи Христової, що Господь дає нам прожити тут, на землі, для нас ніби залікова контрольна. З яким багажем знань і умінь прийшли ми до Господа, Який заради нас був розп'ятий і воскрес? Чи зміцнилася віра наша і була реалізована у справах? Чи ми так і не здобули

особистого досвіду Воскресіння Христового, витративши час на марнославство і мамону, серце наше порожнє, нам нічого сказати Вчителю?

Що ж, у такому разі треба поспішити скинути з себе узи лінощів, відмовитися від легковажного ставлення до життя і мерщій до найголовнішої науки! Згадаймо, що до учнів, які схамулилися, вчителі бувають поблажливі. То чи наш милосердний Учитель не пожаліє Своїх заблуканих неуків і неслухів? Надолужуючи згаяне, маємо шанс благодаттю Божою виправитися і прийти на екзамен з Вічного Життя з щоденником, у якому не самі неуди. І так виконаємо волю Бога, Який прийшов у світ, був розп'ятий і воскрес, щоб «кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя» (Ін. 3, 15).

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Людмила Самойлова.

У номері:

Життя святих
як виховний засіб:
історичний ракурс

Чому навчає житійна література?

с. 4-5

Тут, на рідному
крилечку, у родинному
гніздечку...

Про дитячий будинок сімейного типу
отця Бориса Рибаківа

с. 6-7

Владика Феофан
(Быстров)
и провинциальная
Полтава

с. 8

Анонс

Запрошуємо на Пасхальний концерт

З благословення
Високопреосвященнішого митрополита
Полтавського і Миргородського Филипа,
22 квітня, у вівторок, о 18.00

у концертному залі палацу «Листопад»
(м. Полтава) відбудеться Пасхальний
концерт духовної
і вокально-хорової музики.
Запрошення на концерт можна буде
отримати в храмах Полтави.

**ПРОСИМО
ВАШИХ ПОЖЕРТВ
НА БУДІВНИЦТВО
ВОСКРЕСЕНСЬКОГО
КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ
МІСТА ПОЛТАВИ**

Р/р 260021053001
у філії Полтавського
регіонального управління
ВАТ банк «Фінанси та Кредит»
МФО 331832, код 26304890

Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

Возлюблені у Господі отці, брати і сестри!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

«Наша священна і царствена труба об'єднала нас на цьому зібранні, труба, яку наповнив Віфлеєм і запалив Сіон, для якої молотом був Хрест, а ковадлом — Воскресіння. Не знаю, як зобразити красу її, як описати сяйво, як повідати радість, дану Хрестом, як пояснити царську велич, відкрити Воскресінням? Якою рукою я торкнуся цієї труби?» — запитує блаженний Ісихій, пресвітер Єрусалимський. Ці слова за ним повторюю і я, звертаючись до пастви Полтавської у день Христового Воскресіння.

Нині осоромлено всяку брехню, бо із Гробу Господнього засяяла Істина.

Нині згнано пекло, і вічне життя блищить невянуchoю красою.

Воскресіння Христове — це основа християнства, тому що ним Христос підтвердив Своє Євангеліє. До Свого Воскресіння з мертвих Він навчав про вічне життя — Своім же Воскресінням Він показав, що Він справді є Вічне Життя. До Свого Воскресіння Христос вчив про невимовну любов Бога до людей — Своім Воскресінням Він довів, що Він і є Любов, бо заради людини переміг смерть.

Християнська віра була б неможлива і незначима без Христового Воскресіння, бо смерть — головний ворог людства — залишилася б непереможеною. Ця правда дає змогу Апостолу говорити нам: *«Якщо мертві не воскресають, то й Христос не воскрес. А якщо Христос не воскрес, то марна віра ваша... Але Христос воскрес із мертвих, первісток з померлих»* (1 Кор. 15, 16–20).

Возлюблені у Господі отці, брати і сестри, чада церковні! Звернемося ж до Воскреслого Господа з подячною молитвою за кожен день нашого нового життя — життя у Христі Ісусі. Будемо ж дякувати Вічному Богу за безцінний дар Життя Вічного!

Нині, коли наш український народ переживає непростий період своєї історії, багато з нас відчують неспокій, тривогу і хвилювання за завтрашній день. На тлі матеріальних проблем і політичних перипетій, занепаду духовності й достатку лжедуховних явищ серця багатьох сповнюються страхом і невпевненістю.

Що ж можна сказати на це? Тільки нагадати Божественні слова: *«Страждання зазнаєте в світі, але будьте відважні: Я переміг світ»* (Ін. 16, 33).

Істинно, Царство Христове — Царство всіх віків, і Його панування у всякому роді й роді! Упевненість у правоті слів Євангелія вселяє в нас історія всієї Християнської Церкви. І в часи гонін, і в часи гаданого благоденства Христос не залишав Свою Святу Церкву.

Більше того, Царство Христове, зростає *всередині вас* (Лк. 17, 21), виявляється сильнішим за всіх тих, хто в невіданні або засліпленні затято намагається воювати з Христом і боротися проти Бога.

А Божественне світло, яке сяє з Гроба Господнього в Єрусалимі, розганяє морок гріховний, розсіює темряву богоборства, направляє до істинного шляху всіх спраглих до правди.

Христос без війни і насильства, без зброї і примусу — любов'ю і жертвністю, щедрими духовними дарами і позбавленням від прокляття гріха і смерті — привертає і повертає до Себе нових і нових людей. Звільняючи від принизливого рабства пристрастям і служіння гріху, Спаситель дарує кожній людині справжню свободу і можливість повного самовдосконалення.

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ Високопреосвященнішого Філіпа, митрополита Полтавського і Миргородського, духовенству, чернецтву й усім вірним чадам Полтавської єпархії Української Православної Церкви

І ми, православні християни, сильніші від «світу цього», доки перебуваємо з нашим Богом і Спасителем. Будемо ж сьогодні особливо старанно благодіяти Його, щоб Він не залишив нас, не дав загинути в гріхах, дарував мир і заспокоєння всім потребуючим.

Хай велика Пасхальна радість наблизить нас до Божественних Небес, поверне нам дитячу щирість і чистоту, сподобить, як колись Первоверховного Апостола Павла, почути ті самі *«невимовні глаголи, що не можна людині їх висловити»* (2 Кор. 12, 4).

Радійте і веселіться, дорогі мої брати і сестри! *«Духа не вгашайте. Не гордуйте пророцтвами. Усе досліджуючи, тримайтеся доброго. Стережіться лихого в усякому вигляді. Сам же Бог миру хай освятить вас у всій повноті, і ваш дух, і душа, і тіло в усій цілості хай непорочно збережені будуть в пришествія Господа нашого Ісуса Христа»* (1 Фес. 5, 19–23).

Зі Світлим Христовим Воскресінням!
ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

**Смирений
† Філіп,
милістю Божою митрополит
Полтавський і Миргородський,
ваш богомолець біля Живоносного
Гроба Господнього.
Пасха Христова 2014 року.
Кафедральний град Полтава.**

Звернення

митрополита Полтавського
і Миргородського Філіпа
до духовенства і віруючих
Полтавської єпархії
Української Православної Церкви
у зв'язку з останніми подіями
в Україні

Всечесні отці! Дорогі брати та сестри! В останні місяці наша багатостраждальна Вітчизна — Україна — переживає непростий період своєї історії. В результаті жахливого протистояння, що сталося на вулицях золотоговерхого Києва, пролилася кров сотень людей, багато було понівечених та покалічених.

Пам'ятаючи про те, що Бог наш не є Богом ворожнечі, а Богом миру, ми однозначно засуджуємо гріх убивства, особливо коли гинуть невинні. Закликаю всіх вас, дорогі мої, підносити молитви за здоров'я поранених, спокій душ загиблих, по-сильно допомагати усім тим, кого спіткало горе.

В умовах складної суспільно-політичної кризи, що виникла в нашій країні, Українська Православна Церква залишається Церквою українського народу. Відокремлення Церкви від держави не означає її відокремлення від українського суспільства. Ми, православні християни, не бажаємо ділити наших співвітчизників на «своїх» та «чужих» за політичною, територіальною, національною, мовною, соціальною чи будь-якою іншою ознакою. Для нас, віруючих, єдність у Христі є важливішою, ніж наші земні відмінності. Протягом кінця 2013 — початку 2014 років ми неодноразово підкреслювали, що виступаємо за збереження цілісності Української держави, засуджуємо будь-які посягання будь-яких іноземних держав, які можуть призвести до її порушення. Ми маємо зберегти єдину соборну суверенну Україну для наступних поколінь.

Трагічні події початку 2014 року назавжди стануть сумною сторінкою новітньої історії України. І ми маємо докласти усіх зусиль, аби не допустити повторення цього в майбутньому, щоб на українській землі більше ніколи не проливалася людська кров.

Всечесні отці, дорогі брати та сестри, православні християни землі Полтавської! Йдучи шляхом до Воскресіння Христового, ми маємо йти й до воскресіння України! А тому, дорогі мої, пам'ятаючи, що і гнів, і милість знаходяться у Правиці Божій, закликаю Вас посилити піст та примножити молитви. Закликаю молитися всіх — священників та дияконів, ченців та мирян! Хай спільна молитва за нашу Богом бережену Україну, народ, владу та військо її до Господа Вседержителя, Пречистої Діви Богородиці, всіх святих землі нашої Полтавської допоможе відновити мир, стабільність та добробут нашого народу!

Боже Великий, Єдиний, нам Україну храни!

**† Філіп,
митрополит Полтавський
і Миргородський.**

Єпархіальна хроніка

У недільні дні Великого посту в православних храмах звершуються особливі богослужіння — Пасії. На середині храму встановлюють Розп'яття в жалобному вбранні, перед яким запалюють свічки. Зосереджені віруючі слухають душеспасительне читання акафісту, присвяченого Страстям Христовим, а також піснеспіви з богослужіння Великої П'ятниці. Потім починається читання Євангелія, що оповідає про страждання Господа нашого Ісуса Христа. Перед читанням Євангелія звучить прокімен «Розделиша ризи Моя себе, и о одежде Моей меташа жребий».

Особлива тиша панує в храмі, коли читається Євангеліє. По закінченню хор співає «Поклоняємся страстем Твоим Христе», й усі схиляються в земному поклоні. Чуємо й

стихиру «Приидите, ублажим Иосифа прснопамятнаго», яку у Велику П'ятницю співають під час цілування Плащаниці Христової.

Ці та інші молитви підносять нас на Голгофу, знову і знову нагадуючи про кінцеву мету посту — співрозп'яття з Христом.

Доброю традицією цього богослужіння є проповідь священника, присвячена Великій і Страшній Спасительній Жертві нашого Господа Ісуса Христа.

У недільний вечір 16 березня в Макаріївському кафедральному соборі Полтави за вечірнім богослужінням було завершено перший в цьому пості чин Пасії з читанням акафісту і Євангелія від Матфея.

27 березня в Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбулося чергове

засідання Вченої Ради. З благословення Ректора семінарії Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, засідання очолив віце-ректор архимандрит Веніамін (Погребной).

Присутні розглянули питання удосконалення навчального процесу, стан і шляхи покращення науково-дослідницької роботи студентів і постановили ввести в навчальний план нову дисципліну «Планування наукової діяльності», викладач — протоієрей Сергій Яблунівський.

Далі завідувачі богословсько-місіонерським, регентським та іконописним відділенням винесли на розгляд списки кращих студентів, які за успіхи в навчанні наприкінці навчального року будуть нагороджені благословенними грамотами.

Члени Ради затвердили голосуванням запропоновані списки.

У ході засідання було розглянуто інші питання порядку денного та прийнято відповідні рішення.

31 березня — 12 квітня, з благословення Високопреосвященнішого Філіпа, митрополита Полтавського і Миргородського, доктор філософії, магістр мистецтвознавства, директор приватної художньої школи Оксана Олександрівна Бойко (м. Мюнхен) провела для студентів іконописного відділення Полтавської Місіонерської Духовної семінарії спеціальний курс лекцій із тем генези символів Святої Тройці в ікономалярському мистецтві, культури давнього Єгипту, Трипілля, архітектури символів в

українському образотворчому мистецтві.

6 квітня, з благословення Високопреосвященнішого Філіпа, митрополита Полтавського і Миргородського, відбувся хресний хід на велосипедах довкола міста Полтава з читанням молитов за мир та примноження любові в Україні. Шлях учасників цього хресного ходу проліг від Свято-Макаріївського кафедрального собору до Миколаївського храму в селі Мильці, звідти до храму Архангела Михаїла в селі Щербані, далі до храму святих новомучеників і сповідників ХХ століття в селі Копили, після чого православні велосипедисти поїхали до Хрестовоздвиженського монастиря й Сампсонівського храму в Яківцях.

Митрополит Филип привітав завідувача канцелярією Полтавського єпархіального управління з Днем народження

✙ У Духовно-просвітницькому центрі Полтавської єпархії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у присутності співробітників управління Полтавської єпархії 17 березня привітав завідувача канцелярією єпархіального управління Інну Володимирівну Ткачук із Днем народження.

У благословення за багаторічні труди на благо Святої Церкви Високопреосвященніший Владика подарував Інні Володимирівні ікону і букет троянд.

Відбулися збори духовенства Полтави та Полтавського району

✙ Під головуванням Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа 17 березня в залі засідань Полтавського єпархіального управління відбулися збори благочинних та духовенства міста Полтави та Полтавського району. Зібрання розпочалося і завершилося спільною молитвою. На засіданні обговорювалися поточні питання з життя Полтавської єпархії.

День пам'яті 40 мучеників Севастійських

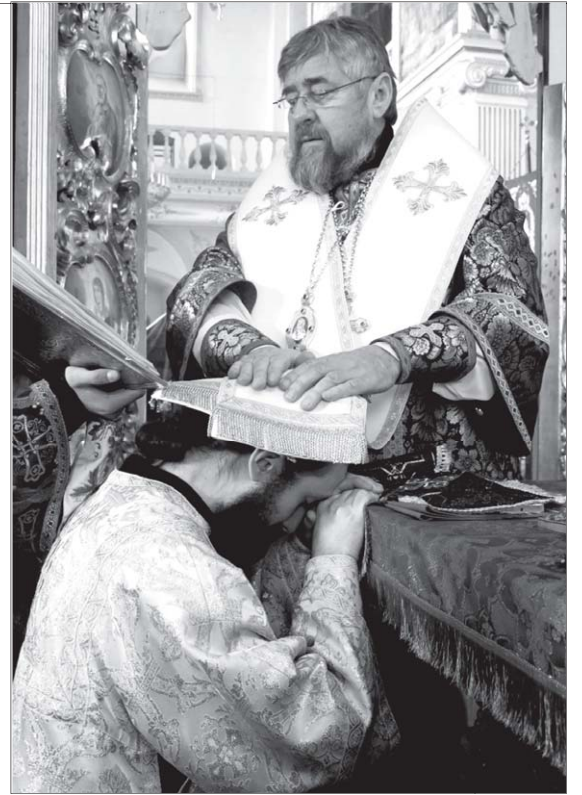
✙ У седмицю третю Великого посту, в день пам'яті 40 мучеників Севастійських, що святкується 22 березня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння Божественної Літургії за чином святителя Іоанна Златоуста у Мгарському Спасо-Преображенському чоловічому монастирі.

Його Високопреосвященству співслужили насельники монастиря у священному сані, секретар-референт протоієрей Миколай Довганич.

Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип за Божественною Літургією звершив священницьку хіротонію ієродиякона Даниїла (Корчевого).

Митрополит Филип звернувся до отця Даниїла зі словами архіпастирської настанови та вручив проскуру.

Після Літургії, за традицією, було звершено чин про Панагію з хресним ходом.

Митрополит Филип привітав протодиякона Александра Дубового з днем Ангела

✙ У седмицю третю Великого посту, в день пам'яті 40 мучеників Севастійських, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у Мгарському Спасо-Преображенському чоловічому монастирі привітав протодиякона Александра Дубового з днем Ангела.

У цей пам'ятний день Владика Филип молитовно побажав отцю Александру міцності духовних і тілесних сил, терпіння і допомоги Божої у подальшому служінні Святій Церкві. Многая і благая літа!

Митрополит Филип очолив служіння недільного всеношного бдіння

✙ У неділю Хрестопоклінну, 22 березня, митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння недільного всеношного бдіння в Макаріївському кафедральному соборі Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили клірики собору.

За богослужінням Владика Филип у співслужінні духовенства звершив чин винесення Хреста Господнього. Після Великого славослів'я Животворящий Хрест Господній був урочисто винесений у центр храму для поклоніння віруючим. При поклонінні Хресту Церква співає: «Хресту Твоєму поклоняємся, Владыко, и святое Воскресение Твое славим».

Винесення і поклоніння Хресту в Хрестопоклінну неділю звершується для того, щоб

видом Хреста і нагадуванням про страждання Спасителя зміцнити віруючих у проходженні важкого поприща посту. Як подорожній, втомлений від довгої дороги, відпочиває під розлогим деревом, так і православні християни, звершуючи духовну подорож у Небесний Єрусалим — до Пасхи Господньої, знаходять на середині дороги «Дерево хресне», щоб під його покровом набратися сил для подальшого шляху. Або як перед царем, що повертається з перемогою, спочатку несуть знамена і скіптри, так і Хрест Господній виноситься перед Христовою перемогою над смертю — Світлим Воскресінням.

Поклоніння Хресту продовжується і на четвертому тижні посту — до п'ятниці, тому четверта седмиця називається Хрестопоклінною.

Благовіщення Пресвятої Богородиці

✠ Благовіщення — це день Благої Вісті про те, що знайшлася в усьому світі людському Діва, Яка настільки вірить Богу, настільки глибоко здатна до послуху, до довіри, що від Неї може народитися Син Божий.

У давніх християн це свято мало різні назви: Зачаття Христа, Благовіщення про Христа, Початок спокутування, Благовіщення Ангела Марії, і тільки в VII столітті йому на Сході і Заході було присвоєно назву Благовіщення Пресвятої Богородиці.

Це свято встановлено давно. Про його відзначення відомо вже в III столітті. У своїх бесідах святий Іоанн Златоуст і блаженний Августин згадують про це свято як давнє і звичайне в церковному світі. Протягом V–VIII століть, внаслідок єресей, що принижували Богоматір, свято було особливо звеличене в Церкві. У VIII столітті святий Іоанн Дамаскін і Феофан, митрополит Нікейський, склали святкові канони, які й тепер співаються Церквою.

7 квітня, в день Благовіщення Пресвятої Богородиці, в усіх храмах єпархії відбулися урочисті богослужіння. У Хрестовоздвиженському соборі Полтавського жіночого монастиря, правий приділ якого освячено на честь цього свята, було звершено архієрейську Божественну Літургію. Богослужіння очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Біля воріт обителі Владика зустрічали настоятелька монастиря ігуменя Сергія (Алексєєнко) з сестрами обителі. Його Високопреосвященству співслужили секретар єпархії протоієрей Михаїл Волощук, секретар-референт митрополита протоієрей Миколай Довганич, клірики монастиря.

За богослужінням Владика Филип звершив дияконську хіротонію іподиякона Марка Кучеренка.

Проповідь після читання Євангелія вголосив секретар єпархії протоієрей Михаїл Волощук.

За богослужінням молитовно співав архієрейський квартет під керівництвом диякона Димитрія Литвиненка.

По закінченню богослужіння навколо собору обителі відбувся хресний хід, після якого, відроджуючи старовинний православний звичай, Високопреосвященніший Владика Филип випустив у небо двох білих голубів.

У день Благовіщення Пресвятої Богородиці Православна Церква відзначає ще одне свято — пам'ять святого Тихона, Патріарха Московського і всієї Русі. Високопреосвященніший Владика Филип привітав із днем тезоіменитства клірика Хрестовоздвиженського монастиря ігумена Тихона (Васильєва) і вручив йому проскуру.

Гравюра з «Азбуковника» Василя Бурцева. 1637 рік.

Нині надзвичайно гостро стоїть проблема духовно-морального стану українського суспільства та відповідно — питання про майбутнє підростаючого покоління. Можна без перебільшення стверджувати, що від того, який шлях оберуть наші співвітчизники та їхні діти, залежить як їхнє особисте спасіння, так і доля країни. Відразу зауважимо — йдеться не про політику, адже і політика, і економіка — лише прояв того, чим наповнені душі людей. Ми говоритимемо про духовність і моральність. Але для початку варто визначитися, що маємо на увазі, вживаючи ці слова.

Останні роки поняття духовності міцно увійшло в лексику і простих людей, і представників владних структур. Переважна більшість під духовністю розуміє рівень культури, гуманність, доброчесність, інтелігентність тощо. Це помилка, оскільки поняття духовності визначає причетність людини Духу Святому, міру наближення людини до Бога, що неможливо без Церкви і її Таїнств та без подвижницького життя. Духовні люди, за апостолом Павлом, — «ведені Святим Духом»; за святителем Григорієм Паламою — «нові люди, відроджені благодаттю Всесвятого Духа».

Категорії ж добра і зла розкриваються поняттям етики, моралі.

Іншими словами, моральність відповідає на запитання «як потрібно жити?», а духовність — «заради чого так потрібно жити?». Духовна людина живе заради Бога. Душевна людина керується в житті земними інтересами. Отже, кожен свідомо або не зовсім усвідомлено намагається досягти в своєму житті певних цінностей та ідеалів, і в залежності від цього вибудовуватиметься все життя людини, що, без сумніву, позначиться на моральній поведінці. Тобто відповідь на запитання «як треба жити?» може прозвучати по-різному.

Однак очевидно, що у своїх стосунках з іншими людьми ми все-таки маємо дотримуватись певних принципів, у чомусь обмежувати себе. Відтак моральна оцінка «правильності» чи «неправильності» вчинків має ґрунтуватися не просто на твердженні: «я так думаю», оскільки погляди людей різняться, а на вищій правді. А де ж джерело цієї правди?

У Новому Завіті є слова апостола Павла, які свідчать

про загальний характер природного морального закону, його спрямованість на добро і обов'язковість його вимог навіть для язичників, які не мають істинного пізнання Бога: «Коли язичники, що не мають закону, з природи чинять законне, то, не маючи закону, вони самі собі закон: вони показують, що справа закону в них написана в серцях, про що свідчить їхня совість і думки їхні, які то звинувачують, то виправдовують одна одну» (Рим. 2, 14–15).

Святитель Григорій Богослов говорив з цього приводу: «Бог дав людині найбільше милосердя, коли дав їй, крім усього іншого, Закон, Пророків та ще до того природний закон неписаний, цього випробувача справ наших». Про загальний характер природного морального закону пише святий Іоанн Златоуст: за його словами, людство ніколи не жило без природного закону, тому що Бог при створенні Адама «вклав у нього і цей закон, зробивши його надійним співмешканцем для всього людського роду».

Важливим критерієм при оцінюванні людиною своїх вчинків є також совість. До речі, у Священному Писанні Старого Завіту поняттю «совість» відповідає термін «серце», й голос совісті — це голос людського серця, в якому відображаються заповіді Закону Божого, голос Самого Творця.

Біда нашого часу полягає в кризі смислів і цінностей, вакуумі в світоглядній сфері, де немає Бога. Через інформаційні потоки, що лавиною накривають душі дітей, під маскою уявної, облудної свободи насправді насаджуються рабство пристрастям, тоді як загальнолюдські моральні норми зневажаються. Крах ідеалів загострив природний юнацький нігілізм. Бездуховність і її результат — споживацько-егоїстичне ставлення до життя — породжують у багатьох молодих людей апатію, байдужість до себе й до інших, що загрожує втратою морального і духовного здоров'я нації. Про це вже свідчать алкогольна, наркотична залежність молоді, віртоманія (ігрова залежність), Інтернетманія, підліткова злочинність, жорстокість, егоїзм, випадки самогубств.

Чи варто дивуватися, що негативна поведінка учнів, на жаль, тепер явище доволі звичне? Як ніколи загострилася потреба ламати сформовані

Життя святих як виховний засіб

Історичний ракурс

негативні стереотипи й формувати моральні норми, ідеали, принципи, цінності, що мають стати підґрунтям духовного і морального розвитку особистості.

Як свідчить історичний досвід, одним із найефективніших засобів виховання душі людини є читання літератури з життя реальних осіб — святих. З XI по XVIII століття життя святих були улюбленим читанням як у школах, так і в сімейному колі. Святий, будучи ідеалом людини, ставав прикладом для наслідування.

У Київській Русі освіту отримували лише в монастирях та при церквах, навчання проводилося за церковними книгами — Біблією, Часословом, житіями святих, і тому ще в юному віці діти запалювалися душею до благочестивого життя, дивлячись на подвиги святих. Наприклад, біограф Кирила Білозерського пише: «Якщо хто з братії впадав у будь-який гріх, то його втішали Божественними Писаннями».

У XVI столітті іноземець Фебер писав, що в Росії, хоч і в невеликій кількості, існували училища, в яких діти бояр навчалися письму і головним чином священним предметам.

У свідомості наших предків життя святих могли служити найкращим засобом для наставляння лінивих та недбайливих у навчанні дітей. Замість того щоб їх суворо карати, древні педагоги радили краще звертатися до всесильної дії життя святих. В одному «Азбуковнику» знаходимо про це цікавий факт. Якщо будь-хто з учнів лінується або, як говорить «Азбуковник», «болит грубо учением и невниманием учимаго», тоді вчитель повинен покликати священника, щоб прочитати молитви, які зазвичай читаються над «неудобоучащимся грамоте», а ще, крім молитви, священник говорить

настанови зі Священного Писання або розповідав про святих Сергія Радонезького, Александра Свірського та інших, яким у дитинстві не давалося навчання, але юнак щодня читав молитви Пресвятій Богородиці, просячи у Неї дарування йому пам'яті, уваги і здібності до науки; після цього Божа Матір з'являлася і говорила: «Не тільки грамоту знатимеш, а й голову твою скорботну вилікую». Або: «З цього часу навчишся грамоті». Таким чином за допомогою прикладів святого заохочували недбалого учня до навчання, пробуджували в ньому ревність і бажання навчатися.

За часів царювання Петра I були створені арифметичні, числові й професійні школи. Гарним прикладом у цьому відношенні тоді була школа святого Димитрія Ростовського, яка повністю зберегла традицію староруських шкіл. Учитель брав за приклад святого Леонтія Ростовського і, прославляючи його подвиг, наводив таке порівняння: він, як лев, керував хижими звірами, тож і ви, діти, «льва мысленнаго держите, да укротит зверей сущих в вас, яко серну боязни — ходити в школу, медведя грубости, волка лютости, лисицу лести, зайца прыткаго бегания».

У 1811 році Імператор Александр I видав указ про введення в усіх навчальних закладах Закону Божого, який вважався головним предметом в освіті дітей. Пізніше за царювання Миколая I ухвалили головною «нравственную цель воспитания».

Але поступово ставлення до духовного виховання в системі шкільної освіти змінювалося. Викладач Симбірської духовної семінарії, активний член духовно-просвітницького Трьохсвятительського братства Олександр Космич Яхонтов у другій половині XIX століття в своїй книзі «Життя святих як освітньо-виховний засіб і його значення для руської школи з давніх часів» зазначає: «...народ,

який звик до життя святих, вважає його приємним і корисним для себе читанням... Тому можна було б чекати, що у справі виховання і навчання життя святих посядуть не останнє місце в школі. Насправді бачимо інше».

У ті часи з'явилося чимало противників впровадження цього методу виховання. Російський педагог Сергій Мировпольський констатує, до яких це призвело наслідків: «На школи скаржаться, що грамоті виходять люди неслухняні, нешанобливі до батьків, розпущені, нетверезі, зарозумілі, всім незадоволені, із зневажливим ставленням до простого сільського життя і роботи. І це — факт, причина якого в тому, що в школах дуже багато дбають про науку і дуже мало про християнське виховання». Між іншим, святитель Іоанн Златоуст ще в V столітті писав про своїх сучасників: «Хто вирішив би звернути увагу при вихованні на приклади святих, того б вважали людиною відсталою», «через це ми найперші жнем плоди такого виховання, бачимо своїх дітей нахабними, нестриманими, неслухняними і розбещеними».

Натомість користь від читання життя святих важко переоцінити. На думку педагога і просвітителя Сергія Рачинського, життя святих дають постійну поживу розуму, увазі, моральним потребам дитини. О. К. Яхонтов у своїй книзі «Життя святих як навчально-виховний засіб і його значення для руської школи з давніх часів» конкретизує: «Привертаючи увагу школярів до різних прикладів із життя святих і вказуючи на їхній зв'язок або подібність між собою або з явищами сучасного життя, слід давати завдання учням уважно порівнювати життя святих. Цим шляхом можна розвинути мислення в учнів. Змушуючи учнів порівнювати знайомі особи святих або події в їхньому житті, можна розвинути у вихованців уважність та

тямущість. Даючи завдання учням вдумуватися в причини та наслідки подій життя та їхній внутрішній зв'язок, можна привчити дітей самих робити посильні висновки з даних фактів і таким чином розвивати в них розумову діяльність».

На нашу думку, і тепер не втрачено актуальність вивчення життя святих. Адже приклади цих реальних людей як героїв у порівнянні з особами, вигаданими письменниками, ефективніше впливатимуть на свідомість дітей. Герої казок, літературних творів часто висвітлюються з рисами негативними. Перемагаючи інших, вони не спроможні перемогти власні пристрасті, що зовсім не властиво героям. Ми не намагаємося заперечувати значний моральний вплив художніх творів, але вважаємо його меншим у порівнянні з впливом на душу художньо описаних образів святих, виховне значення яких обумовлюється тим, що ці образи — не плід фантазії, домислів. Перед дітьми постають реальні історичні особи, які своїм життям і діяльністю впливали на сучасників і залишили помітний слід у житті того народу, якому вони належали. Жива, чутлива природа дітей особливо здатна глибоко сприймати образ ідеалу і вносити його у свій внутрішній світ, якщо він узятий із реальності. Адже душу дитини проймає не якесь абстрактне поняття про норму поведінки. Вона співчуває, захоплюється, радіє разом із реальною особою. Саме тому вчителі літератури у навчанні користуються біографіями історичних осіб, які несуть повчальний характер, а такими є образи святих. Автори педагогічного збірника 1877 року вважають, що такі історичні особи, більшою мірою через простоту свого життя, доступніші юному серцю і розуму. О. К. Яхонтов пише: «Якщо мораль читається на прикладі якого-небудь при-

думаного героя, то дуже часто дитина примічає, що йому не вистачає плоті й крові, й тому повчання з часом викликає нудьгу або недовіру до слів книги. Тільки життєва правда може викликати співчуття і тільки із реального символічного протиставлення злого ми навчаємося розуміти і любити добрий приклад».

Духовний письменник, церковний історик другої половини XIX — початку XX століття, професор пастирського богослов'я Санкт-Петербурзької Духовної академії протоієрей Сергій Олександрович Соллертинський також відмічав різницю впливу життя святих у порівнянні з літературними персонажами. У «Дидактичних значеннях священної історії» він пише, що літературні «розповіді рано розвивають у дітях поняття про добрі й гріховні дії, вони розпалюють у них симпатію до добра й рішуче відвертають від зла, а надто показують перед очима дитини хороші наслідки перших і летальні других. І цим шляхом ведуть дитину до сміливості, а не до благочестя; справді, дитина починає відрізняти добро від зла, потрібне від непотрібного, й доброти вона вчиться надавати симпатію більше задля похвали чи нагороди, а зла уникає більше через страх, а не через схильність чинити відповідно до волі Божої... Інша справа — розповіді з життя святих: у них гарно, без зайвої чуттєвості зображується невинність поведінки, шкідливість гріха, щастя сімейного миру, щастя благоговійного перебування перед Богом, так само як наслідки за недозволене, за ненависть, за неповагу до старості й т. д.».

Спираючись на досвід минулих поколінь, можна зазначити, що завдяки впровадженню прикладів життя святих на уроках християнської етики та при проведенні виховних годин можна досягнути більшої ефективності навчально-виховного процесу в школі.

Водночас не забуваймо про вирішальну роль сім'ї у процесі виховання дитини й зокрема у прищепленні любові до читання. Зробити цей процес для дитини цікавим — це завдання батьків. Якщо ж читання буде спільним, то це, на нашу думку, допоможе дорогоцінному єднанню поглядів батьків і дітей, усуненню підліткових протиріч батьківським поглядам і думкам з боку дитини. Відомий богослов, історик Православної Церкви Миколай Пестов, який виховав два покоління істинних християн у своїй родині, з власного досвіду зазначає, що «кожна нова сторінка духовної книги, прочитана вами для вашої дитини, — це добра насінина в її душі».

**Священник
Андрій Твердохліб,
клірик Андріївського храму
Полтави.**

Тут, на рідному крилечку,

На стружену від денних турбот землю опускається шатро ночі, й блискучі зорі з високого синьо-чорного склепіння таємничо зазирають у віконця, запрошуючи у загадкові мандри дітлахів, що вместилися у ліжечках. Сергійко, Віталік та Гена теж приємно випродалися під ковдрами, але вони не якась там малеча й можуть не поспішати стуляти повіки для солодкого сну. Це їхні малі сестрички Аня і Ліза в своїй кімнаті на першому поверсі вже точно безтурботно сопуть під мамину казку. А вони чекають на тата, який розповість їм не про вигадані, а про справжні країни, про реальних героїв, які звершували подвиги, і про Спасителя, Який дарував їм непереможну силу, а всім людям дарував життя.

Ось відчиняються двері, й три пари допитливих очей миттєво вловлюють удавано приховану в густій чорній бороді посмішку. І вже за мить хлопці опиняються далеко-далеко від українського Більська — в давньому Римі.

— За царювання імператора Траяна жив там видатний полководець, якого звали Плакіда. Був він не тільки мужній і вправний, але й добрий. За доброту серця Господь відкрив йому Себе. Плакіда хрестився й був названий у Хрещенні Євстафієм. Коли закінчилися війни і настав мир, вирішив Євстафій Плакіда з сім'єю жити для Бога. І відправилася родина за море. Але на кораблі злий капітан наважився на злочин — коли пристали до берега, він силою залишив дружину Євстафія на кораблі, пригрозивши смертю беззбройному чоловікові з малими дітьми. Обливаючись гіркими сльозами, Євстафій з синами дійшли до швидкоплинної річки. Вирішив батько спочатку перенести на інший берег одного сина, а потім повернутися за другим. І коли, повертаючись за другим, був посеред річки, синів на обох берегах забрали хижаки — вовк і лев. Лише віра в Бога допомогла Євстафію перенести таке горе...

Через важкі випробування веде батьків голос і святого Євстафія з дружиною та синами, роз'єднаних на довгі роки, і своїх маленьких мандрівників-слухачів, аж доки не увінчується історія несподіваною радістю зустрічі.

— Її влаштував милостивий Бог, як і нам із вами, — завершив тато розповідь.

— А коли Ви за нами прийшли, то ми відразу зрозуміли, що Ви наш тато, — раптом резюмує Віталік за себе і за старшого Сергійка.

— А якщо тепер запропонують вам палац замість нашого дому, купу грошей і заберуть вас?

Татове запитання, що не лишає вибору для маневру і ставить хлопців ніби перед звершеним фактом, наражається відразу ж на щирі, без жартів, відповіді:

— Ми за вами сумуватимемо...

Ми жили по сусідству

Багатонаціональний Радянський Союз старанно плекав міжнаціональні зв'язки. Українці, росіяни, білоруси в республіках Середньої Азії становили немалу частину населення. Борис Рибаків народився в Душанбе, де його батько працював «за путівкою партії». Але батька не стало рано, Борис іще не ходив у школу, годувальницею багатодітної родини лишилася мама. Шестеро

Дружна родина отця Бориса Рибаківа.

дітей росли привченими до праці, вміли потурбуватися одне про одного, але як же не вистачало татової любові, татового захисту... Навіть Борисова мрія стати льотчиком виявилася недосязною — мама впросила облишити Чернігівське вище військове льотне училище, що вже відчинило для хлопця свої двері. Так і проводить відтоді літаки замріяним поглядом із землі...

Через розпал громадянської війни в Таджикистані сім'я Рибаків, як і багато інших родин, була змушена виїхати: спочатку до Росії, в 1990-му перекралася в Україну — в місто Шостку на Сумщині.

Повернувшись із армії у 1998-му, Борис, раніше далекий від церковного життя (вже дорослим, перед службою у Збройних силах, за наполяганням мами похрестився), став ходити в храм. Спочатку на прохання мами допомагав старенькому батюшці то город скопати, то дрова нарубати, потім і в храмі почав рук докладати. Так потиеньку-помаленьку храм став у житті Бориса звичним, а потім і необхідним.

Невдовзі на підмогу літньому священику направили молодого ієрея із Західної України, той приїхав із дружиною і дитиною та своячкою-нянькою, ще школяркою. Поселилися по сусідству. Мудра Борисова мама розгледіла в дівчині задатки хорошої дружини й господині, потім придивився до сусідки й Борис. Здавши екзамени в одинадцятому класі, Мар'яна так і не отримала атестата — відразу після весілля у Карпатах, що зіграли між екзаменами й випускним, молодята поїхали на Полтавщину, де Борис вирішив приймати сан. Митрополит Полтавський і Кременчуцький Феодосій пропонував молодому ставленнику зайняти вакансію на Дублянщині в Полтаві.

— Але я хотів тільки в село. У містах я вже жив, — говорить отець Борис. — Невеличка церковна громада саме просила священика в Більськ — найменше тоді село Котелевського району. Я поїхав туди ще до хіротонії, допомагав переобладнувати будівлю під храм. Жодного дня не шкодував.

Колись у Більську було дві церкви — Успіння Пресвятої Богородиці

Охайна оселя, де завжди раді і своїм, і чужим.

й святих рівноапостольних Кирила й Мефодія, зруйнували обидві ще до війни. Понівечили і храми душ людських — безлюддя богослужіння відлунювало болем. Сільський голова в унісон цій порожнечі обіцяв закрити відновлену церкву. До речі, відновлену у дворі попередньої Кирило-Мефодіївської, навіть з того ж дерева.

Постало перед молодим батюшкою непросте завдання йти шляхом покровителів храму словенських учителів, які привели народи до Христа, — навести село у віру. А найкраща проповідь священика — його життя. Своє подружжє і пастирське життя в Більську молода пара (йому 23 роки, їй 17) почала з придбання ікон і начиння для храму на весільні гроші. І, звісно, з молитви. А справжня молитва, як відомо, повертає Божу благодать. У той час як інші села дрібнішали, Більськ поволі зростає: створене молодим засновником ТОВ «Скіф» давало роботу, зарплату, люди приїжджали на заробітки й залишалися, поверталася додому і більська молодь. Тепер у селі 1200 мешканців, байдужих до Бога й храму немає.

Дар від Бога має служити для Божої справи

Сільською ґрунтовкою, що веде до охайного дворища Рибаків, з дня у день простують десятки дітей. Адже ми з матушкою обоє з багатодітних сімей: у моїх батьків п'ятеро синів і дочка, а в матушчиних — п'ятеро дочок і син. І ще мені хотілося, щоб інші діти не відчували нестачі батьківської уваги, як відчував я. Але до цього кроку ми психологічно готувалися довгих десять років, — розповідає отець Борис.

— Спочатку ми знімали хатинку, потім благочинний Котелевського округу отець Василій Довганич допоміг придбати невеличкий будиночок. А через деякий час за допомогою сільради нам за символічну ціну продали цей просторий будинок. Ми вирішили, що дар від Бога має служити для Божої справи. І задумалися над тим, щоб узяти на виховання дітей. Адже ми з матушкою обоє з багатодітних сімей: у моїх батьків п'ятеро синів і дочка, а в матушчиних — п'ятеро дочок і син. І ще мені хотілося, щоб інші діти не відчували нестачі батьківської уваги, як відчував я. Але до цього кроку ми психологічно готувалися довгих десять років, — розповідає отець Борис.

у родинному гніздечку...

За цей час у подружжя народилися й виростили дві свої донечки Наташа і Катя. Матушка Мар'яна зуміла створити затишне родинне гніздечко, де завжди тепло й радо зустрічають і своїх, і чужих (найчастіше друзів своїх дівчат). Отець Борис трудився над створенням і зміцненням приходу. Хоча чіткого розмежування обов'язків за принципом «вона вдома», «він у храмі» немає. Швидше — «разом удома, разом у храмі». Намагаються жити чесно й відкрито. А в селі — як на долоні: всі про всіх усе знають. Щоб життя священника стало цеглинкою в основу авторитету Церкви, у стосунках із людьми не повинно бути неправди.

Отця Бориса стали запрошувати висловити православний погляд на різноманітні проблеми суспільства, почали залучати до розв'язання конфліктних ситуацій у сім'ях, якими опікується районний центр соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді. Якось попросили роздати односельцям буклети про дітей, позбавлених батьківського піклування.

Першою читачкою буклету стала матушка Мар'яна: узявши до рук цей кольоровий листок, проплакала над ним від жалю до дітей. А невдовзі в районному «сімейному» центрі раптом спитали отця Бориса: «А чи не хотіли б Ви взяти дітей на виховання?» Чи не Господь постукав у їхню оселю?

Тепер обоє зізнаються, що було страшно:

— Ми розуміли, що відповідальність величезна. Адже беремо дітей не просто нагодувати й одягти — нагодувати і одягнути і в інтернаті. Ми беремо дітей, щоб їх виховати справжніми людьми, гідними членами суспільства, хорошими батьками й матерями.

Рибакови пройшли всю процедуру оформлення прийомної сім'ї: подали заяву, надали всі необхідні дані, провчилися на відповідних курсах у Полтаві й вважають це дуже корисним:

— Переважна більшість людей, які наважуються взяти дітей у сім'ю, переконані, що все про дітей знають — своїх же виростили. Але це, виявляється, помилкове судження. Дитина з неблагополучної сім'ї й вихована в інтернаті поводить зовсім не так, як твої рідні діти. І якщо батьки не підготовлені до різних «сюрпризів» або просто не здатні до виховання, то бувають безпорадними, не справляються. Тому психологічний відбір на цих курсах надзвичайно прискіпливий. Ми на власні очі бачили людей і багатих, і при високих посадах, яким відмовили у праві стати прийомними батьками.

Через два тижні після навчання на курсах Рибакови отримали поштою позитивну відповідь — вони можуть узяти дітей.

Чарівні перетворення

Вирішили брати двох — братиків-сестричок, єдиною умовою поставили вік — щоб були молодші за рідних дітей, з яких братимуть приклад.

І от уже позаду перша зустріч у Гадяцькому інтернаті з двома братиками за участю психологів і педагогів, усвідомлення того, що контакт можливий, оформлення документів, друга поїздка в Гадяч і дорога додому з дітьми... Семирічний Сергій і п'ятирічний Віталік носяться по всьому дому, досліджують найпотаємніші закутки, кричать, граються, сваряться, ніяк не можуть наїстися, обманюють,

сміються, б'ються, в сусідських садах обнесли яблука... Де колишні спокій, затишок і чистота?! Шкереберть летіли всі родинні устої, погляди, стереотипи.

— Ми розуміли, що на особистому житті поставлено хрест, — зізнається отець Борис. — Але одна справа — теоретично міркувати про подолання труднощів, інша — побувати у цій шкурі. Допомогла пам'ять про своє дитинство, знання тонкощів хлоп'ячої психології — все-таки нас у мами було п'ятеро. Стали в нагоді знання, отримані на курсах прийомних батьків: як реагувати на нестандартну, з нашого погляду, поведінку дітей? З досвідом зрозуміли, що для них це поведінка навіть дуже стандартна. І не можна потурати поганим звичкам, не завжди можна виявляти жалісливі почуття. У складних ситуаціях, що виникають у стосунках з іншими людьми, завжди захищаємо дітей, але водночас і їх вчимо вести себе адекватно, вміти постояти за себе. Пояснюємо, що таке добре, що — погане. Вчимо прибирати за собою і турбуватися про близьких. Раніше було так: отримає дитина шоколадку — треба швидко з'їсти, дадуть дві — треба з'їсти дві. А в той же час Катя йогурт у школі не зїсть — принесе мамі, й хлопчики це бачать. І з ними ж усі діляться. У нашій сім'ї немає роботи твоєї-моєї. Як треба, я і приберу, і приготую. Коли ж добудовували другий поверх будинку для дітей, мені допомагала матушка. На городі разом працюємо. Й усі діти беруть посильну участь у домашній роботі. Труд — основа виховання. Правило в нас таке: уроки повчили, виконали необхідну роботу — тоді можна гратися. Граємося часто теж разом. Взагалі виховний процес ніколи не зупиняється. І ще необхідно розуміти, що без Божої допомоги людину переродити неможливо. Наші діти причащаються Святих Христових Таїн щонеділі.

За рік найскладніші наслідки безпритульного і бездоглядного життя спільними зусиллями було подолано. Двієчники стали хорошистами-відмінниками. Ліжка в них власноруч застелені, речі акуратно складені, чобітки вимиті й начищені. За честь попилососити триває справжнє змагання: «Тату! А чого Сергій (Віталій) сам пилососив?! Ми ж кімнати поділили...» Сергій, як і Катя з Наталкою, навчається грі на фортепіано в музичній школі. Віталік поки що ніяк не може визначитися з хобі. Раніше, не усвідомлюючи себе рідними, брати без найменших докорів сумління ображали один одного; тепер кожен із них не дозволить образити нікого з родини. Хлопці паламарять у храмі. Молитва для них — невід'ємна частина життя, що два з половиною року тому перетворилося з кошмару на чудо.

Яка жертвна праця їхніх прийомних батьків стоїть за цим — ні в казці сказати, ні пером описати. Напевно, зрозуміють, коли виростуть. Водночас, сподіваються отець Борис з матушкою Мар'яною, не засуджуватимуть і рідних батьків.

— Пам'ятає радянський мультфільм про те, як маленький бегемотик шукав маму-бегемотиху — таку некрасиву у порівнянні з іншими мамами, а для дитини найкращу і найвродливішу? Так от для цих дітей їхні рідні батьки мають залишитися рідними. Вони, до речі, не позбавлені

батьківських прав, а позбавлені права батьківського піклування. Наше завдання — показати їх з такого боку, щоб діти не вважали їх ворогами і при потребі, коли виростуть, могли допомогти батькам. Ми пояснюємо своїм хлопцям, що це аж ніяк не означає, що ми від них відмовляємося, мовляв, достали до вісімнадцяти років — і все. Ні, вони нам як рідні, ми їх любимо, коли їх немає поруч, ми за ними сумуємо. Як схочуть, то житимуть із нами. Але вони повинні вирости справжніми людьми, не повинні відвернутися від батьків, які дали їм життя.

Півроку тому в родині Рибакових появились ще дві дівчинки — п'ятирічна Анночка й трирічна Ліза. Коли тато й мама привезли їх додому, розчаруванню хлопців не було меж. Віталік, сидячи на крильці, ридма ридав: «Обіцяли братика! А привезли дівчат!..» Проте маленькі сестрички швидко й легко увійшли в сімейне коло. Їх полюбили усі, найбільше ж грається з ними Віталік. А мрія про хлопчика здійснилася три місяці потому. Усміхнений і лагідний одинадцятирічний Гена став сьоомою дитиною під дахом затишного будинку Рибакових. Він дуже хотів, щоб його забрали в сім'ю, і коли отець Борис із матушкою приїхали до Комсомольського соціально-реабілітаційного центру знайомитися з ним, кинувся цілувати й обнімати і ладен був відразу вирушати з ними в дорогу. Тепер і його успіхами пишається вся родина: якщо раніше він зрідка бував у школі й найвищою його оцінкою була «четвірка», то отримавши вперше «шістку», сявав, немов сонце; трохи згодом його похвалили за успіхи в читанні, тепер він уже сам вчить уроки і в щоденнику з'являються «дев'ятки», а якось приніс навіть «дванадцять» — за малювання, до якого має здібності — з осені, якщо не зникне бажання, піде в художню школу. До того ж Гена вчиться грати на духових інструментах. Так що немає сумніву в тому, що вже невдовзі поряд із різноманітними похвальними грамотами Наталки, Каті, Сергія і Віталіка вдома на стіні красуватимуться і Генині грамоти.

Головний спеціаліст центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Котелевської райдержадміністрації Світлана Василівна Тертишна, з якою ми зустрілися в родині Рибакових, пояснює:

— Усім дітям, які потрапляють в інтернатні заклади, ставлять діагноз «затримка психічного розвитку», при цьому не розрізняють причини — чи це педагогічна занедбаність, чи фізіологічна вада. Якщо дитина залишається в інтернаті, то затримка не зникає. А в сім'ї досить часто ці діагнози знімаються. В інтернатах діти нагодовані, одягнуті, мають своє ліжко, але не мають любові, не знають, що таке родинне тепло. Не розуміють, що бувають сім'ї, де не п'ють, не б'ють, де тепло, є що їсти. Цим дітям потрібна допомога, потрібна сім'я. І добре, що є люди, які зголошуються і беруть на себе таку відповідальність. У нашому районі нині дві прийомні сім'ї і дитячий будинок сімейного типу отця Бориса. Я зараз була в школі, спілкувалася з класними керівниками діток отця Бориса і матушки Мар'яни, то одна вчителька мені сказала: «Я б на таке не пішла». А Гену вчителі вже хвалять, кажуть, став краще займатися, хоча минув іще невеликий період. Діти в сім'ях дуже

мінються. Іноді це вражає. Я працюю в центрі з 2006 року і добре пам'ятаю першу «мою» сім'ю, яка взяла дівчинку, схожу на циганочку. А через деякий час у її рисах обличчя вже можна було вловити схожість із батьками.

За вікнами темніє. Вже зроблені уроки й зошити складені в сумки, після вечері вимитий посуд на кухні поставлено в шафу, на своєму місці м'яч, яким хлопці з татом грали у футбол, будинком лунуть звуки фортепіано — Наташа й Катя по черзі повторюють завдання на завтра, найменші дівчатка складають іграшки, щоб готуватися спати. В оселі чисто й затишно. Сергійко, Віталік та Гена теж вкладаються в ліжка, але засинати не поспішають — довгий хлоп'ячий день іще не завершився, ще прийде тато, щоб розповісти їм про такий великий і загадковий світ, про те, як добро в ньому завжди перемагає зло — вони це знають напевне, і про любов, яка ніколи не перестає (1 Кор. 13: 8) і яка засяє в маминих і татових очах завтра, щойно вони прокинуться...

Людмила Самойлова.

Духовно-просвітницькі курси в Полтаві

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, обласне відділення Всеукраїнського православного педагогічного товариства проводить духовно-просвітницькі курси для педагогів, вихователів, керівників навчальних закладів та всіх, хто прагне долучити підростаюче покоління до вічних цінностей християнства. На курсах вивчаються Священне Писання, церковна історія, християнська культура, основи літургії.

Заняття відбуваються щосередини о 18-00 в старому корпусі Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка (м. Полтава, вул. Остроградського, 2).

Продолжение.

Начало в №12 (2013), 1 – 3.

На епархиях

Отдав тринадцать лет служению Санкт-Петербургской Духовной академии, владыка Феофан получил указ от 19 ноября 1910 года о назначении его епископом Таврическим и Симферопольским. Управление южной епархией не было продолжительным. 25 июня 1912 года Преосвященный Феофан был отправлен в Астрахань. Астраханская паства расположилась к своему новому епископу с первого дня. Совершенно особое и неожиданное чувство охватило астраханцев, когда, сойдя с парохода, новый архиерей сразу направился в кафедральный собор для служения Литургии, несмотря на то, что было тогда уже три часа пополудни.

Об аскетическом образе жизни владыки Феофана сохранил любопытное свидетельство очевидец астраханского периода его епископства протоиерей Митрофан Молчанов. В своём письме от 20 января 1954 года он вспоминает: «Жизнь владыки была строго подвижническая: питался он простой пищей по уставу монашескому, спал он не на перине, а на войлочной кошке, а в головах было что-то твердое, зашитое в материю... Пальцы его левой руки всегда перебирали узелки четок». Но самое удивительное произошло в день отъезда Астраханского епископа на новую кафедру, когда оказалось, что в архиерейской казне нет денег даже на билет до Полтавы, куда он назначался указом Императора от 8 марта 1913 года. «И город купил билет для проезда владыки Феофана». Его провожали «не только православные, но и татары, и армяне, и даже евреи. Это были те, кто получал поддержку от владыки». В дополнение к этому приведём ещё одно письменное свидетельство другого очевидца проводов епископа Феофана, которое сохранил архиепископ Аверкий. Астраханцы не хотели отпускать своего любимого архипастыря. «Но когда он все-таки должен был уезжать, на вокзале собралась громадная толпа людей, и несколько сот человек легли на рельсы перед паровозом, чтобы поезд не мог идти... Это продолжалось несколько часов». Это, действительно, свидетельствует о том, что народ понял, кого он имел своим духовным руководителем и кого он терял в этот день.

Следующей в архиерейском служении владыки Феофана была Полтавская кафедра. Именно с этим титулом — архиепископ Полтавский — он и упоминается обычно во всех работах и документах дальнейшего периода.

Протоиерей Александр Болонников.
«Труды Минской Духовной Академии», 2006, № 4.
Продолжение следует.

(На этом мы несколько прервём повествование протоиерея Александра Болонникова, чтобы подробнее рассказать о полтавском периоде служения владыки Феофана (Быстрова)).

Владыка Феофан (Быстров) и провинциальная Полтава

В Полтаву, в то время небольшой украинский городок, Преосвященный Феофан (Быстров) приехал из Астрахани в 1913 году. О том, как встретил новоприбывшего епископа Феофана город Петровской славы, очень образно написал в своём дневнике полтавский протоиерей Гавриил Коваленко. «Появлению его у нас предшествовала молва, что это великий молитвенник, постник, выдающийся аскет и в то же время мистик, что он совершает ежедневно литургию; одним словом, чуть ли не святой человек. Хорошо помню и самый его приезд в Полтаву. Это было в Вербную субботу. Известно было, что владыка приезжает с поездом, который приходил в Полтаву не то в 10, не то в 11 часов дня и сейчас же с вокзала направляется в Кафедральный собор и по своему обычаю совершает литургию. Навстречу новому владыке выезжал ключарь собора отец П. Тарасевич, секретарь Консistorии Гробенко и ещё кто-то, не помню; члены Консistorии должны были встретить его на вокзале, а прочее городское духовенство во главе с викарным епископом Сильвестром — в Кафедральном соборе. К назначенному для прихода поезда времени я вместе с другими членами Консistorии приехал на Южный вокзал. В числе приехавших для встречи я увидел некоторых светских лиц, в том числе городского голову Заньковского, директора 1-й гимназии Раича, председателя

Окружного Суда и ещё других, которых я не знаю.

Наконец подошёл поезд. Из него тотчас же вышел отец Пётр Тарасевич. Мы сейчас же бросились к нему с расспросами: какой владыка, что он из себя представляет и т. п.? Отец Пётр ответил: «Такой представительный, вот сами увидите...» И сказавши, быстро ушёл, сел на извозчика и уехал вперёд, чтобы встретить владыку в соборе. Мы остановились и ждём. Наконец из вагона показывается монашек небольшого роста, худенький, маленький, с бледным восковым лицом, обрамлённым чёрной жиденькой козлиной бородкой в очень старенькой потёртой рясе, быстрыми шагами, не обращая ни на кого никакого внимания, он прошёл в здание вокзала. Мы все думали, что это, вероятно, келейник архиерея; оказалось, что это и был сам архиерей, но когда мы бросились за ним, то он уже успел сесть в ожидающий его экипаж и быстро уехал в город. Нам ничего больше не оставалось, как ехать за ним в собор. Когда мы приехали в собор, где его встретил, как нам передавали, Преосвященный Сильвестр прекрасной речью, литургия уже началась, и он стоял облачённый на амвоне. Что нас поразило, так это то, что он служил так тихо, что даже в алтаре его не было хорошо слышно, не говоря уже об обширном Соборном храме; никакого слова он не сказал, хотя молящихся собралось много, и после литургии уехал в архиерейский дом.

На следующий день, в Вербное воскресенье, была моя очередная проповедь в соборе, уже разрешённая к произнесению Преосвященным Сильвестром. К назначенному времени я пришёл в собор и просил ключаря доложить владыке, что я явился и как мне быть: ожидать ли своего времени или, быть может, владыка будет сам говорить слово? Отец Пётр, возвратившись, сказал мне, что владыка приказывает обождать, а может быть, и он сам будет проповедовать. Но говорить мне слово в тот день не пришлось: его говорил сам владыка. В обычное время он вышел на амвон; опустивши

голову и закрывши глаза, он что-то говорил; но что — понять было невозможно, потому что его никто не слышал. Я стоял от него в расстоянии не более двух-трёх шагов и ничего не мог слышать, о молящихся же и говорить не приходится. Таковы были его первые шаги. И в дальнейшем он никогда почти не произносил своих проповедей, а написавши, давал для произношения кому-либо из священников: большею частью или смотрителю духовного училища отцу Григорию Лисовскому, или его помощнику иеромонаху Иоасафу».

На время прибытия владыки Феофана в Полтаву в этом маленьком городе числилось 11 приходских церквей, две полковых, 14 домовых в учебных заведениях и при учреждениях, а также три монастырских храма. Успенский кафедральный собор являлся главной духовной доминантой города. Первое впечатление архипастыря о нём было очень печальным — ибо тот был практически пуст во время богослужений. «Что же делает владыка в этой ситуации? Что предпринимает? Быть может, он произносит по этому поводу проповеди? Может, зовёт богомольцев своим слабым голосом в храм Божий?.. Нет, он не надеется на себя, на свои человеческие силы. Архипастырь обращается с усердной молитвой ко Господу Богу» (схимонах Епифаний «Жизнь Святителя. Феофан, архиепископ Полтавский и Переяславский»).

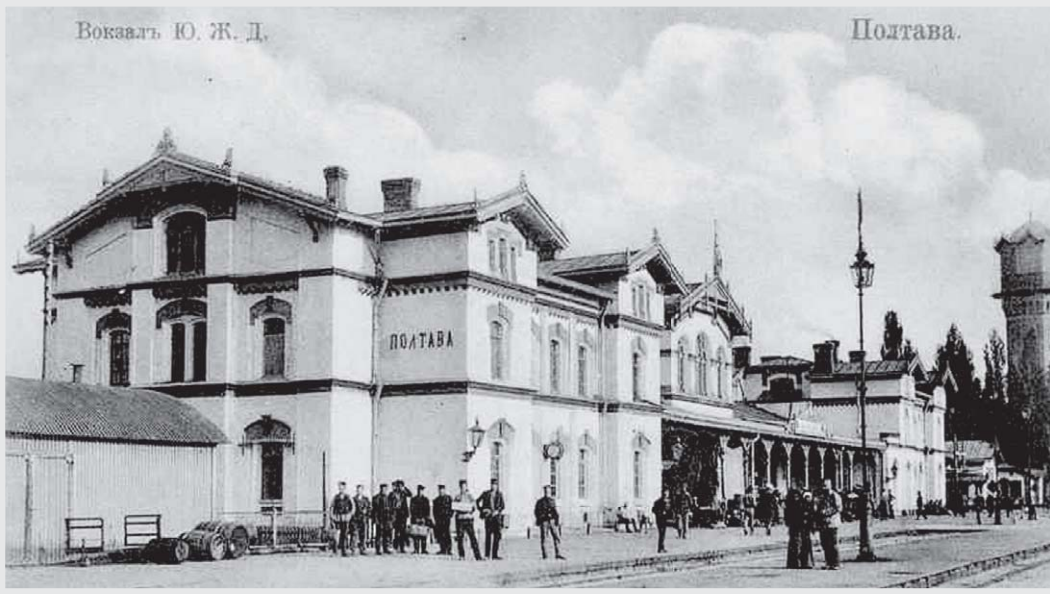
А взывать ко Всевышнему святитель умел особенно. «Он тайные молитвы при богослужении читал невероятно быстро. На этой способности сказывался, видимо, навывк непрестанной молитвы, совершаемой тайно в душе. Служащие священники не успевали прочесть тех же молитв, а святитель уже давал знак следующего за молитвой возгласа. Углубившись в молитву, он, видимо, не замечал времени, что прочитывал их неизменно быстро, как бы «одним вздохом». При этом святитель был крайне напряжён и сосредоточен» (схимонах Епифаний). Современники

владыки отмечали, что «служил он тихо и в службе стоял, как будто его нет, и никому не делал замечаний».

С течением времени соборные богослужения преобразились, с непосредственным участием епископа был организован превосходный профессиональный архиерейский хор. Его пение было умирительно-молитвенным, абсолютно чуждым академическому исполнению по западному образцу. Народ массово потянулся к благодатному очагу. Немало усилий владыка Феофан положил на создание Певческого епархиального училища, находящегося при архиерейском доме и состоящего на обеспечении епархии. В Крестовой церкви епископского подворья прекрасно пел малый святительский хор. Там богослужения совершались ежедневно по монашескому чину. Их всегда, исключая только дни служения в соборе, возглавлял владыка. Проповеди и обращения, которые святитель Феофан готовил для полтавской паствы, были своеобразным набатом, предвещавшим о грозных событиях, грядущих на Отечество. Он без устали побуждал народ отпрянуть от сна и серьёзно анализировать происходящее. Учитывая местечковые особенности мешанско-суеверной Полтавы и её клановый уклад, занимать в этом городе определённый успех и весомый православный авторитет было отнюдь не просто. Некоторым церковным людям был непонятен исключительно монашеский и уединённый образ жизни архипастыря, который, по свидетельству его келейника, «был строгий аскет и даже спал в веригах». Но в своём большинстве православный люд глубоко уважал своего духовного руководителя, ценил его молитвенность, приносящую всем ощутимую помощь.

Однако многие полтавские служители Божьего престола относились к епископу Феофану не очень благосклонно. В городе в те годы было около пятидесяти священников. «Но среди городского духовенства, — пишет отец Гавриил Коваленко, — я не заметил братского единодушия, солидарности и любви — словом, таких отношений, какие можно встретить среди духовенства сельского. Оно всё разбивалось на кружки: служащие в учебных заведениях составляли один кружок, приходское духовенство — другой, да и в том были свои аристократы и демократы. Собирались редко и то по какому-нибудь поводу. Может быть, это объяснялось тем, что городское духовенство действительно было перегружено работой, так что не оставалось времени для собраний и времяпровождения».

Татьяна Черкасец.
Окончание следует.

Южный железнодорожный вокзал в Полтаве. Фото начала XX столетия.

Полтавская Миссионерская Духовная семинария приглашает на учебу

Правила приема

Абитуриенты сдают вступительные экзамены.

Поступающий должен ЗНАТЬ:

основные Ветхо- и Новозаветные события;
следующие молитвы (твердо и осмысленно):
начальные: «От сна встав...», «Боже, очисти мя грешнаго...», «Святый Ангеле...»;
вечерние: «Боже вечный...», «Вседержителю...», «Благого Царя...», «Ангеле Христов...»;
Божией Матери: «Богородице Дево», «Достойно есть», «Взбранной Воеводе...»;
Символ веры, молитву святого Ефрема Сирина, молитву перед Святым Причастием, Заповеди Моисеевы (декалог), Заповеди Блаженств, тропари двенадцатых праздников, 50-й и 90-й псалмы; тропарь своего святого и его житие.
Ответы на экзаменационные вопросы для абитуриентов (источник: <http://missia.org.ua/>, раздел «Абитуриенту»).

Поступающий должен УМЕТЬ:

четко и грамотно читать по-церковнославянски;
спеть фрагмент богослужебного песнопения или куплет народной песни.

Абитуриенты иконописного отделения сдают, кроме общих экзаменов, также экзамен по основам рисунка и иконописания. На экзамене поступающий должен скопировать в цвете образец или фрагмент иконы (материал: акварель, гуашь или темпера (по выбору); бумага размером 20х30 см). Требования к работе: правильное расположение изображения на листе, передача характера изображения, соблюдение цветовых и светотонных отношений. Время выполнения: до 6 часов.

Прием документов
с 1 июня по 24 августа.

Вступительные экзамены

Стационар:

1) ИКОНОПИСНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) по основам рисунка и иконописания — 24 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

2) БОГОСЛОВСКО-МИССИОНЕРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

3) ОТДЕЛЕНИЕ РЕГЕНТОВ-ПСАЛОМЩИКОВ

а) прослушивание — 25 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

Заочный сектор:

собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами богословско-миссионерского отделения и отделения регентов-псаломщиков — 26 августа.

Для допуска к вступительным экзаменам абитуриент должен предоставить в канцелярию семинарии следующие документы:

прошение на имя Ректора;
анкету;
автобиографию (пп. 1–3 заполняются при подаче документов);
ксерокопию паспорта (стр. 1, 2, 11; находящимся в браке также стр. 9 и 10) и свидетельства о рождении;
две фотографии 3х4 см;
справку о Крещении;
справку о семейном положении;
аттестат о среднем образовании (оригинал и копию);
справку о состоянии здоровья (форма 086-у, с обязательной записью психиатра) и карту прививок;
рекомендацию приходского священника, утвержденную епархиальным архиереем;
грамоту о рукоположении в священник сан — для абитуриентов в священном сане;
военный билет или приписное удостоверение (оригинал и копию);

Поступающие в иконописный класс должны предоставить приемной комиссии образцы собственных работ (не менее трех), желательны иконописного направления.

Начало учебного года — 1 сентября.

Наши координаты:

Почтовый адрес: ПМДС, ул. Конституции, 12, г. Комсомольск Полтавской области, 39803, Украина.

Телефон +38(05348)482-68;

телефон/факс +38(05348)253-02.

Электронная почта:

orth-mission.ua@mail.ru

Этот e-mail защищен от спам-ботов. Для его просмотра в вашем браузере должна быть включена поддержка Javascript.

Страница в Интернете:

<http://missia.org.ua/>

Банковские реквизиты:

Р/с 26008008721601 в ПАТ «Банк «Банк Финансы и кредит»,
ЗКПО 251 57702, МФО 300131

Как проехать

к Полтавской Миссионерской Духовной семинарии

Прямые авторейсы в Комсомольск совершаются из городов: Киева, Харькова, Днепропетровска, Полтавы. Получить подробную информацию и забронировать место Вы сможете по телефонам: 8(067)995-56-88, 8(067)771-61-12 (данная информация не является рекламой).

Если Вы проживаете вдалеке от большого населенного пункта, из которого есть прямые маршруты в город Комсомольск Полтавской области, то Вам необходимо в первую очередь найти наиболее удобный маршрут в город Кременчуг, находящийся в 20 километрах от города Комсомольска.

Остановка автобусов, идущих в Комсомольск, находится возле Кременчугского железнодорожного вокзала.

Необходимая автобусная остановка в Комсомольске — «ул. Добровольского».

Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар. Тел. (05361) 5-48-06.

На території Мгарського монастиря відкрито комфортабельний готель.

До послуг паломників 2–10-місні келії. Приймаються групи до 50 чоловік.

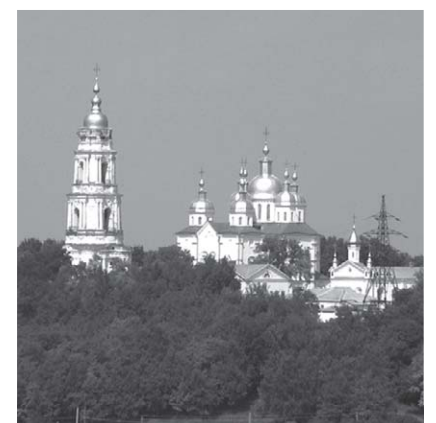
Контактні телефони:
ігумен Дамаскін (050) 577-45-54;
іконна лавка (095) 611-41-36.

Велико-Будищанський монастир

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6. Тел. (05351) 9-45-42.

Хрестовоздвиженський монастир

36017, Україна, м. Полтава, вул. Свердлова, 2-г. Тел. (0532) 56-14-68.

Християнское с

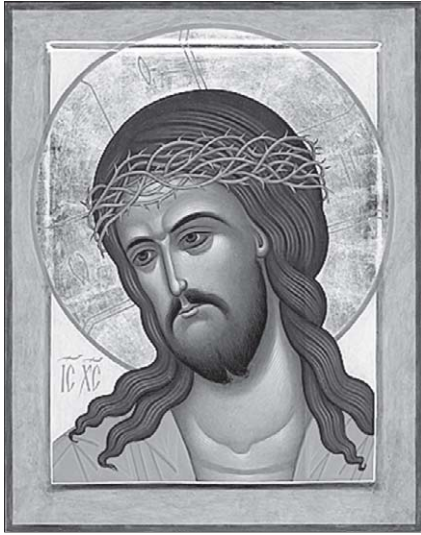
В начале января нынешнего года группа православных полтавчан, совершая паломничество к святыням Западной Европы, посетила столицу Франции — город Париж.

Кажется, мы знаем о Париже все. Мы выросли на романах А. Дюма и В. Гюго, а это значит, что с детства знакомы с этим удивительным городом. Но нам хотелось своими глазами увидеть Нотр-Дам, готические соборы и королевские дворцы, изящные парки и великолепные бульвары, и, конечно, Эйфелеву башню и Триумфальную арку... Париж — это настоящий архитектурный калейдоскоп. Но что же является сердцем этого города да и всей Франции? Должно же быть зерно, из которого выросло все это великолепие? Где оно? Ответ на этот вопрос — в истории современной цивилизации.

Христианское мировоззрение заложило основу великой европейской культуры. И сегодня христианские символы настолько привычны для нас, что мы их почти не замечаем. Париж — очень яркий тому пример. Этот шумный город полон святынь, но, впрочем, не всякий путеводитель их укажет. Однако если их отыскать, то можно с уверенностью сказать, что мы нашли сакральное сердце Парижа. С чего же начать? А начинать лучше с самого главного, с одной из самых важных святынь христианского мира — Тернового Венца Спасителя.

У римской солдатки была любимая забава — игра «в василевса». Выбирали шуточного царя на день, исполняли все его желания, а затем... убивали. На него одевали подобие царской одежды — багряный плащ, а на голову — венок. Эту игру затеяли и с приговоренным к смерти Христом. Но Ему на голову одели не простой, а Терновый Венок. Терн — это растение с длинными, очень острыми шипами, которые в длину достигают шести сантиметров. Страшно даже представить, какая это боль... Под кожей головы располагается сеть нервных окончаний и кровеносных сосудов, поэтому Терновый Венок вызывал невыносимую муку и очень сильное кровотечение. В Евангелии описаны страдания и смерть Господа на кресте.

«В девятом часу возопил Иисус громким голосом: Элои! Элои! Ламма савахфани? — что значит: Боже мой! Боже мой! Для

Спас в Терновом Венце.

Терновый Венок.

чего Ты Меня оставил?» (Мк. 15, 34). В Иудее I века время считали по-своему: семь часов утра, например, называли первым часом. Поэтому евангельский девятый час соответствует нашим трем часам дня.

Мы в современном Париже — в самом центре города, на острове Сите. Перед нами храм, название которого нам знакомо — Нотр-Дам де Пари, или собор Парижской Богоматери. Сегодня пятница — день, в который Сын Божий претерпел распятие. Сейчас как раз три часа пополудни — это время крестной смерти Господа. Длинная очередь в собор Парижской Богоматери. Куда стремятся эти люди?

Дело в том, что каждую первую пятницу месяца здесь, в самом центре Парижа, совершается церемония поклонения Терновому Венцу Спасителя. Как случилось, что такая великая святыня оказалась здесь? Огромное расстояние разделяет Иерусалим I века и Париж наших дней.

Терновый Венок Спасителя не раз упоминается в рассказах иерусалимских паломников первых веков христианской эпохи. О нем говорится как об одной из значимых святынь Собора горы Сион в Иерусалиме. Уже тогда Терновый Венок был открыт для поклонения верующих. Однако к IX веку большинство христианских святынь оказались в Константинополе — столице Византийской империи, в том числе и Терновый Венок.

Сохранилось его описание, сделанное в 1200 году Николаем Месаритом — ризничим византийского императора. Он своими глазами видел Терновый Венок. Святыне было уже больше тысячи лет, но терн каким-то чудом продолжал оставаться живым, на нем даже были различимы зеленые листочки. В

Константинополе он и хранился в неприкосновенности до печально известного события, которое вошло в историю как Четвертый крестовый поход.

В 1203 году в Венеции уже долгое время скучала армия крестоносцев. Большей частью они были из Франции. Рыцари готовились воевать в Египте и ожидали погрузки на венецианские корабли. Но у правителя Венеции, 90-летнего дожа Дандоло, были свои виды на крестоносцев. У него накопились значительные финансовые претензии к Константинополю. Решить вопрос он предпочел силой.

Дандоло убедил крестоносцев вместо похода в Египет отправиться в Византию. 13 апреля 1204 года они захватили Константинополь. Крестоносцы тогда не просто жестоко разграбили город, но и нанесли удар в самое сердце Византии. Великая империя погибла. В руках у крестоносцев оказались не только материальные ценности, но и многочисленные святыни.

Однако Терновый Венок остался в пределах Латинской империи, образовавшейся на месте Византии. Новым правителем в Константинополе стал граф Болдуин, он доводился родственником французскому королю Филиппу Августу и решил подарить ему частицу священной реликвии — шип от Тернового Венца.

Такова была первая встреча Франции с этой великой святыней. А чтобы понять, как Терновый Венок оказался в Париже, нужно обратиться к личности Людовика IX.

Этот государь стал воплощением идеала христианского короля, одним из живых доказательств того, что земная власть действительно может быть от Бога. Он был сыном короля Людовика VIII и Бланки Кастильской. Мать воспитала

Собор Парижской Богоматери. Именно в нем хранится Терновый Венок Спасителя.

Остров Сите.

сына в христианской вере и в любви к Богу. Идеалом Людовика с детства был рыцарь-крестоносец (разумеется, не такой, какими оказались участники Четвертого крестового похода). Для него это был, прежде всего, защитник слабых и справедливый судья, то есть настоящий праведник в латах.

В 1226 году в соборе города Реймса Людовик IX был помазан на царство. Через Таинство Миропомазания на человека сходит Святой Дух. Сосуд со священным миром до сих пор хранится в золотом ковчеге в музее Реймского собора. Предание гласит, что во время Крещения первого франского короля Хлодвигу ампулу с миром принес голубь. С тех пор эта ампула почиталась как святыня, а собор Пресвятой Богородицы в Реймсе сделался местом коронации всех франских королей.

Молодой Людовик дал клятву Господу и своему народу править справедливо. Такую клятву давали все короли. Вероятно, для кого-то это было простой формальностью, но только не для Людовика.

Современникам казалось, что вернулся золотой век Карла Великого. Весь христианский запад облетела весть о мудром государе, который

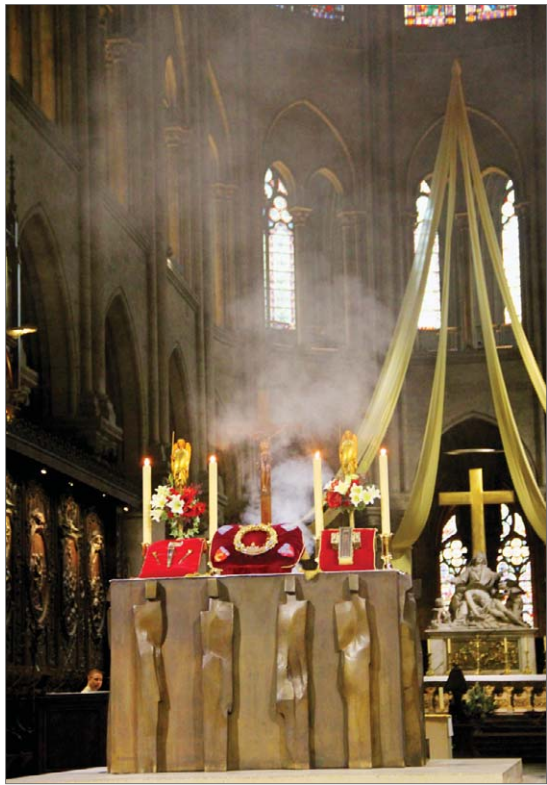
царствует и судит по правде Божией, а не по своему произволу. Надо сказать, что сами французы тоже не отставали — Людовика прозвали святым еще при жизни.

Но самое главное, пожалуй, происходило в человеческих сердцах. Личный пример короля способствовал всеобщему подъему христианского благочестия, Людовик же содействовал укреплению в народе веры.

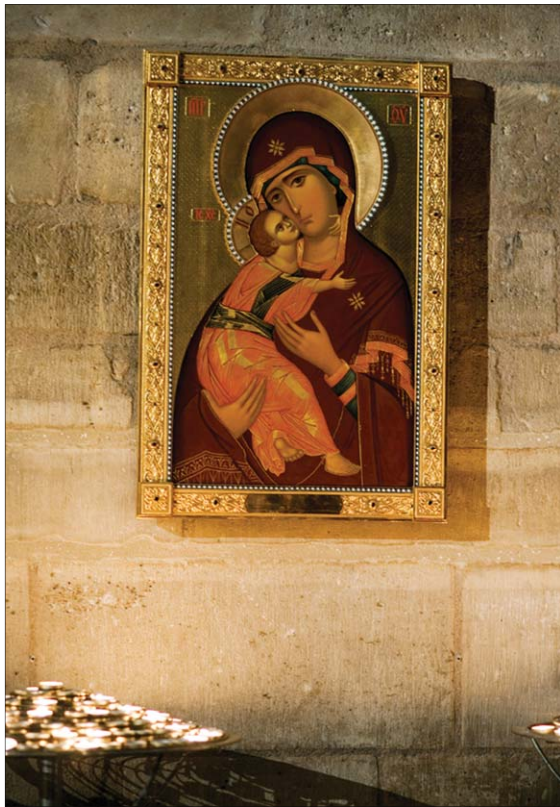
В те времена проповедовали не только словом. Живым источником Благой Вести для человека эпохи Средневековья были святыни, особенно те, что связаны с земной жизнью и крестной смертью Христа. Достаточно сказать, что великие готические соборы, которые нам известны как шедевры мировой архитектуры, строились, в первую очередь, как драгоценные ларцы для хранения этих реликвий. Их глубоко почитали.

В Париже есть улица святого Людовика. Он не жалел ни времени, ни средств на приобретение святынь. На это и рассчитывал его кузен — император Болдуин II, когда написал ему письмо с просьбой выкупить Терновый Венок. Дело в том, что к этому моменту он задолжал венецианским купцам большую сумму денег. За

Сердце Парижа

В соборе Парижской Богоматери — Терновый Венец, часть Животворящего Креста Господнего и гвозди, которыми был распят Господь Иисус Христос.

Владимирская икона Богородицы — подарок Патриарха Московского и всея Руси Алексия II Парижу.

Часовня Сент-Шапель, построенная для хранения Тернового Венца.

Эль Греко «Людовик IX Святой». 1592–1595 годы. Лувр.

долги Болдуин решил заложить им Терновый Венец. Но, судя по всему, ему не хотелось, чтобы эта великая святыня навсегда осталась в Венеции. И тогда он обратился к своему любезному кузену, королю Франции Людовику, с просьбой выкупить реликвию у венецианцев.

Людовик с жаром взялся за дело. Начался торг. Венецианские банкиры были виртуозами торговли, равных не нашлось бы во всей Европе, но, кроме того, они были еще и тонкими психологами и понимали, насколько именно эта святыня важна именно для этого короля Франции, и потому заломили невероятную цену. Насколько

невероятную, что даже король самого благополучного на тот момент государства Европы не мог при всем желании собрать нужную сумму. Казалось, переговоры зашли в тупик.

И вдруг венецианцы предложили парадоксальный компромисс — они объявили, что снизят цену, если шипы от Тернового Венца останутся у них. Людовик согласился.

Пройдет время, и шипы от Венца будут распроданы в разные города Европы. Сегодня их насчитывается более 70, и паломники молятся перед ними в Риме, Бари, Лиссабоне, Генуе и, конечно, в Венеции.

Терновый Венец был выкуплен Людовиком за 130 тысяч золотых французских ливров. В переводе на современные деньги это примерно 300 миллионов евро.

Встреча Тернового Венца у стен Парижа была очень трогательной. Людовик отправился в путь, сняв с себя все знаки королевского отличия. В простой рубашке, босиком, он прошел 40 километров навстречу Венцу. Благоговейно с крестным ходом он внес его в Париж. 18 августа 1239 года, при большом стечении людей, Терновый Венец доставили в собор Парижской Богоматери.

Самый заметный шпиль острова Сите — шпиль Святой Часовни, по-французски Сент-Шапель. Это шедевр мировой готики. Авторство приписывают знаменитому Пьеру де Монтею. Часовня была построена в рекордно короткие сроки — всего за шесть лет, специально для хранения Тернового Венца. Сюда его и перенесли.

В том же году у короля обострилась старая болезнь. Королева-мать Бланка Кастильская велела принести Терновый Венец, чтобы благословить им сына. Когда Людовика коснулась святыня, он очнулся и тихо произнес: «Милостью Божией меня совершенный посетил Восток и воскресил из мертвых».

Весть о чуде исцеления от Тернового Венца облетела всю Францию и весь христианский мир.

При встрече святыни под Парижем в свите короля Людовика IX был молодой священник по имени Робер де Сорбон. Он был образован и очень красноречив. Король обратил на него внимание. Священник стал духовником Людовика.

У де Сорбона была мечта — собрать единомышленников для систематических занятий богословием. Людовик также считал, что Франции нужна сильная богословская школа.

В 1253 году Робер де Сорбон основал со своими учениками будущий университет, который стал древнейшим в Париже. Это — Сорбонна, мечта любого французского студента.

В Сорбонне в разные годы работали выдающиеся ученые — Антуан Лавуазье, Луи Пастер, Пьер и Мария Кюри и многие другие. В начале XX века здесь бывали и наши соотечественники — Максимилиан Волошин, Николай Гумилев, Марина Цветаева.

Ядром образования здесь с первых дней стал теологический

(богословский) факультет. Обучение изначально было бесплатным — все расходы брал на себя сам король Людовик, от студентов требовались лишь талант и усердие. Принципом обучения был свободный диалог между профессорами и студентами. Вплоть до Реформации лекции в университете читали на латыни. Поэтому и прилегающий к нему квартал в Париже называли Латинским. Университет же по сей день носит имя своего создателя — монаха, который когда-то вместе с королем молился у Тернового Венца.

Обычно Латинский квартал полон молодыми людьми. В Сорбонне обучаются тысячи студентов из разных стран мира.

Людовик IX умер 25 августа 1270 года. Как и большинство других королей Франции, он упокоился в аббатстве Сен-Дени в усыпальнице французских монархов. Всего через 27 лет после его кончины Западная Церковь официально назвала Людовика святым.

Прошли годы. Наступили времена, которые назовут в истории эпохой Просвещения. Мир увидел великие открытия. Но также познал внутреннее разочарование и опустошение. Все стало подвергаться критическому пересмотру, в том числе и Церковь.

Церковь — создание Божие, но состоит она из людей, а люди совершают ошибки. Индальгенции, костры инквизиции, Реформация, раскол... Доверие к Церкви земной падало, и многие люди начинали отходить от Бога.

Однако парадокс взаимоотношений между человеком и его Создателем в том, что человек может отвернуться от Бога, но при этом Бог человека не оставляет. И в истории есть поразительные тому примеры, как тот случай, что произошел с великим французским ученым XVII века.

Уже в 11 лет Блез Паскаль сумел успешно доказать 32-ю теорему Эвклида. Но известного всему миру ученого интересовала не только математика. Кроме наук, он проявлял живой интерес к вопросам философии. Поиск Истины и сомнения в вере привели его к глубокому внутреннему кризису. Он сам признавался, что буквально висит над бездной. Спасти его могло только чудо. И оно случилось.

Племянница Паскаля, маленькая Маргарита, была воспитанницей в женском монастыре Пор-Рояль. Она тяжело болела и сильно страдала — врачи были бессильны. Весной 1656 года в Пор-Рояль на поклонение привезли часть величайшей святыни Франции — шип от Тернового Венца Господа. По настоянию одной из монахинь девочка прилежалась к нему и стала совершенно здоровой.

Выздоровление маленькой племянницы перевернуло мир великого ученого. Он даже изменил свою печать — теперь на ней были изображены небо и

Терновый Венец со словами апостола Павла: «Знаю, Кому поверил» (2 Тим. 1, 12).

Преображенный ум Паскаля создал главное его религиозно-философское произведение — плод исканий ученого и философа — книгу «Мысли». Это книга о Боге, человеке и о гармонии между ними. Это книга о примирении души человека с ее Создателем. Фактически она стала его духовным завещанием.

Вот что мы можем прочесть у великого ученого Паскаля: «Я делю всех людей на три категории: кто встретил Бога и служит Ему; кто не встретил, но ищет; и кто не встретил и не хочет искать. Последние — самые несчастные». Пожалуй, эти слова актуальны и сегодня.

Современный восьмимиллионный Париж напоминает древний Вавилон — настолько здесь смешались все языки. В Париже представлены все нации и все конфессии. И именно здесь, в соборе Парижской Богоматери, мы можем в каждую первую пятницу месяца встретиться со святынями древнего Иерусалима — Терновым Венцом Господа и частицей Животворящего Креста.

Здесь всегда много людей, и все они такие разные — христиане из Африки и Индии, греки, болгары, сербы и, конечно, много наших соотечественников. Здесь, на Западе, очень хорошо знают о гонениях на Православную Церковь во времена советской власти. Поэтому современных европейцев удивляет и трогает горячая молитва паломников из Украины, России, Белоруссии и других постсоветских стран.

В октябре 2007 года Святейший Патриарх Московский и всея Руси Алексий II совершал здесь, в соборе Парижской Богоматери, молебен перед Терновым Венцом. Он стал первым русским Патриархом, который посетил Париж. В тот день огромный храм не вместил всех желающих помолиться вместе с Предстоятелем Русской Православной Церкви. Патриарх приложился к Венцу и подарил собору и городу список чудотворной иконы Божией Матери Владимирской — покровительницы Святой Руси. Ее поместили на почетное место, и теперь перед ней молятся христиане всего мира.

На площади перед собором Парижской Богоматери отмечена точка, с которой начинается отсчет километров во Франции. И здесь же, преодолевая исторические, географические и временные границы, встречаются Иерусалим и Рим, Константинополь и Париж. И вновь сюда приходят все народы, чтобы поклониться Господу нашему Иисусу Христу и Его Терновому Венцу.

Сердце Парижа продолжает биться.

Подготовил игумен Афанасий (Бедный) по фильму из серии «Неизвестная Европа».

«Рака мощей твоих, отче Василие, зари испущает, цельбы подавая приходящим к ней»

В прошлом номере мы уже рассказывали об одном из самых почитаемых святых Черногорской Церкви — святителе Петре Цетинском. Другой духовный центр Черногории, который Господь сподобил нас посетить во время паломничества на Святую Гору Афон, — монастырь Острог. Это одно из самых удивительных и чудесных мест в христианском мире. Вырубленная в скале на высоте 900 метров над уровнем моря, обитель являет собой воплощение силы духа и истинной веры, для которой не существует ничего невозможного. К монастырю ведет дорога, одна из самых опасных в мире: с одной стороны — отвесная скала, с другой — пропасть, на ней с трудом могут разехаться две машины. Поразительно, но за всю историю существования этой дороги здесь не было ни одной аварии.

Основателем монастыря считается святой Василий Острожский — один из самых почитаемых святых Сербской Православной Церкви. По сей день не прекращаются бесчисленные чудеса исцелений у ковчега с его мощами. В 70–80-х годах прошлого века в день Святой Троицы (престольный праздник монастыря Нижний Острог) собиралось со всех сербских земель около 15 тысяч человек, что составляло десятую часть тогдашнего населения Черногории.

Святитель Василий Острожский, митрополит Герцеговинский, Требиньский, Захумский и Скендерийский, родился 28 декабря 1610 года в бедной семье и в Крещении получил имя Стоян. Родителями его были Петр и Анастасия Йовановичи. Стоян с детства отличался благочестием и, когда подрос, был отдан в ближайший монастырь Завала, где обучался религиозным и светским наукам у настоятеля иеромонаха Серафима, который, как утверждают некоторые источники, был его дядей. Для продолжения образования был направлен в монастырь Тврдош, в котором он принял постриг с именем Василий в честь украинского магната, киевского воеводы и мецената Киевской Митрополии — Константина

Василия Острожского, вскоре был удостоен диаконского, а затем и священнического сана.

Из монастыря Тврдош святой Василий направился в Цетинье, где тогдашний Цетинский митрополит Мардарий, по прозвищу «Корнетский владыка», попросил задержаться его у себя. В это время в Черногории, при попустительстве Мардария, иезуиты вели активную униатскую пропаганду. Святой Василий попытался выступить против этого. Он стал убеждать митрополита встать против латинской веры, но Мардарий отказался его слушать.

Через какое-то время Мардарий согрешил со служанкой, но при этом обвинил в этом грехе своего молодого слугу Василия. Василий тут же был осужден на повешение. Но, тем не менее, смог убедить подождать с исполнением приговора до рождения ребенка у служанки. И когда ребенок родился, Василий взял его на руки, три раза дунул и спросил — чей он? К великому чуду, новорожденный ребенок проговорил: «Корнетского владыки».

Василия оправдали, а Мардария «каменовали» — забросали камнями, насыпав над ним каменный курган, который называют «могилой Корнетского владыки».

За ревностную защиту Православия от распространения католичества и унии турецкие власти преследовали Василия и даже сфабриковали документы, из которых следовало, что он якобы одобрил заключение унии. Вследствие этого Василий был вынужден покинуть Сербию и по благословению Патриарха Сербского Паисия I ушел на Святую Гору Афон в монастырь Хиландар.

Согласно преданию, Василий, прожив около года на Афоне, отправился на поклонение русским святыням, после чего вернулся в Тврдош с богатыми дарами, полученными от русского царя и духовенства, но в русских источниках нет свидетельств о его пребывании на Руси.

По возвращении с Афона, Патриарх Паисий I Яньевац вместе с сербскими архиереями рукоположил Василия в епископы, поставив его митрополитом Требинским с резиденцией в Тврдоше.

Некоторые исследователи, например, епископ Шумадинский Савва, подпись «аз смиренни митрополит захумс Всыліе» в книге, принадлежавшей монастырю Тврдош и датированной 13 февраля 1639 года, относили к Василию Острожскому. Однако маловероятно, что он был хиротонисан в 29 лет, по каноническим правилам он должен был быть не моложе 30 лет. Сербский историк Л. Стоянович различает Василия Острожского и митрополита Захумского Василия из записи 1639 года.

Первое несомненное упоминание о Василии Острожском как о Захумском митрополите относится к 23 июня 1651 года. А 27 ноября 1651 года Патриарх Сербский Гавриил назначил его в епархию Никшича, Планы, Колашиновичей и Морачи с сохранением за ним Захумской кафедры, и таким образом он стал управлять приходами всей Герцеговины.

Святитель Василий самостоятельно обходил окрестные села в своей епархии и проповедовал, что только Православие является той самой силой, которая способна уберечь сербский народ, поработанный турецким игом, от окончательной гибели.

Святой Василий, в тонкостях зная все нужды и беды своего народа, умел мудро утешить и дать совет нуждающимся, как вести себя в трудное время. Он сам разыскивал таких сербов, чтобы укрепить их дух, поддержать молитвой и благословением. А где-то даже, по возможности, и материально. Уже позднее люди сами стали стекаться к нему со всех краев в поисках защиты, совета и помощи.

Именно в это самое время стараниями святителя, его проповедями и молитвами было сохранено Православие на сербской земле. И именно оно помогло этому народу выстоять в самые тяжелые моменты жизни, когда и душа дрогнула, и силы уже были на исходе. Именно святой Василий Острожский сподвиг народ к тому духовному перевороту, который способствовал впоследствии героическому освобождению со знаменем креста от турецкого гнета.

Святой Василий испытал на себе все тяготы земной жизни, оскорбления, осуждения, при этом, как истинный христианин, не роптал на судьбу, а наоборот — еще больше верил, надеялся, терпел и любил, радовался жизни, показывая этим истинный путь настоящего человека.

В середине XVII века усилились турецкие гонения на христиан, многие сербские монастыри были разорены. Святитель Василий был вынужден перенести кафедру из Тврдоша в Оногшт (совр. Никшич, Черногория). В этих условиях он, как и многие другие православные иерархи на территории Османской империи, вступал в контакты с Римом, рассчитывая на помощь курии в освобождении балканских народов от турецкого ига. Тем не менее он не поддерживал идеи введения унии. В 1661 году к нему обращался по этому поводу с письмом папа Александр VII, но не получил положительного ответа. Несмотря на препятствия властей, святитель восстанавливал храмы и строил новые, нередко сам переносил

Рака с мощами Василия Острожского.

камни для строительства, показывая пример служения Богу. В 1670–71 годах на его средства был обновлен пирг святого Георгия в Хиландаре.

Стремясь к молитвенному уединению, святитель Василий некоторое время жил в монастыре Жупа. Затем перешел в расположенный в горах монастырь Острог, в котором в 1667 году по его благословению была расписана церковь во имя Животворящего Креста и построена церковь в честь Введения во храм Пресвятой Богородицы. По монастырскому преданию, святитель провел последние 15 лет жизни в пещерной постнице монастыря. Был погребен ниже церкви Введения, под источником, стекающим со стен пещеры.

В 1678 году святитель Василий трижды явился во сне иноку монастыря Жупа Михаилу (по другой версии, игумену Рафаилу) и повелел поднять свое тело на поверхность земли. Иноки Острожской обители установили строгий пост, служили ежедневно Божественные Литургии и

через семь дней, окадив гроб святого Василия, отворили его. Пред ними предстали нетленные мощи святителя, которые были желтые, как воск, и благоухали, как базилик. Монахи переложили тело святого в ковчег и перенесли в Введенскую церковь монастыря, где оно почитается и сейчас.

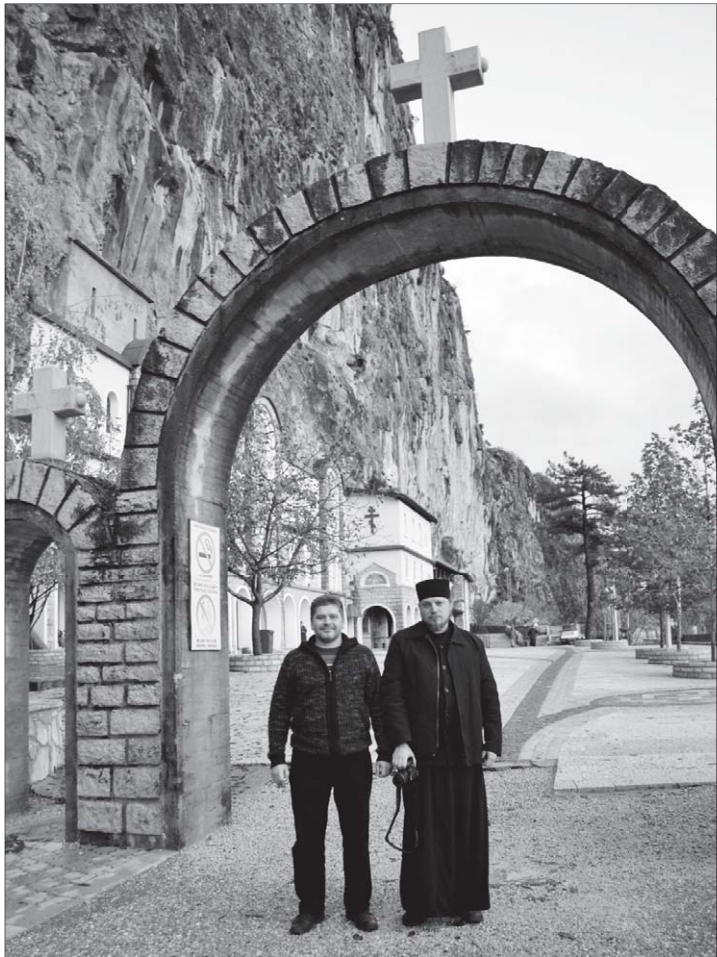
Из-за угрозы турецкого разорения мощи святителя несколько раз переносились в другие места. В 1714 году, опасаясь вторжения боснийского визиря Нумана-паши Чуприлича в Черногорию, монахи закопали мощи на берегу реки Зеты. На том месте, где мощи были зарыты на три дня, чудесным образом вырос куст шиповника, который почитался местными жителями.

К 1732 году, относится свидетельство о том, что в раке, помимо мощей святителя Василия, находились отсеченные кисти рук пастуха Станка, убитого турками в 1714 году (в настоящее время они хранятся в Острожском монастыре в храме в честь Животворящего Креста).

Зимой 1852 года перед нападением и сожжением Острога Омер-пашой мощи успели

Вырубленный в отвесной скале монастырь Острог.

У входу в Острожський монастирь полтавський обласний іммунолог Алексей Исаков і ігумен Афанасий (Бедний).

перенести в Цетинський монастирь і спрятать в гробнице свтителя Петра Цетинського, где они і находились до весны 1853 года По преданию, при перенесении мощей чудесным образом отряд черногорского князя Мирко Петровича Негоша стал невидимым для турок. 3 июля 1877 года, во время освободительной войны, мощи свтителя Василия вновь были перенесены в монастырь Острог.

Во время Второй мировой войны мощи были укрыты в пещере. При обстреле обители в феврале 1942 года снаряды разрывались у стен, не причиняя вреда монастырю.

Сегодня к этому великому Острожскому Чудотворцу приходят паломники из всех уголков земли, разных вероисповеданий и национальной принадлежности. У раки святого произносятся молитвы на многих языках мира. Сюда приносят тяжелобольных, и святитель их милостиво исцеляет.

Один ремесленник с окраины Никшича тяжело заболел.

Врачи при осмотре поставили диагноз: полный паралич. Никакое лекарство помочь не могло. Родные хотели отнести его в Острог, к мощам свтителя, но он отказался, так как был атеистом. Но через некоторое время ему во сне явился святой Василий и позвал в свой монастырь для исцеления. Поразмыслив, этот человек стал просить, чтобы его отвезли в Острог. Там он исповедался и одну ночь провел перед ковчегом с мощами свтителя, где над ним читали молитвы. Вскоре он полностью выздоровел и из благодарности Василию Острожскому крестил своего сына в честь святого.

В 1954 году некий Драго Джабаркапа тяжело заболел болезнью желудка. Боли были настолько сильными, что он уже не мог передвигаться без посторонней помощи. Врачи советовали операцию. Но в марте 1955 году ему приснился необычный сон: он увидел, что идет незнакомым путем, а всю душу охватил страх. Во сне Драго свернул с дороги в небольшую пещеру.

Из мрака появился незнакомый человек и повел его к двери. За ней находилось очень красивое и светлое помещение, хотя ламп нигде не было видно. Незнакомец сказал: «Заночуй здесь, это дом святого Василия». Проснувшись, больной рассказал сон своим родителям и, посоветовавшись с ними, решил поехать с матерью в Острог. В монастыре он провел два дня, ежедневно читая молитвы свтителю. А после, полностью выздоровев, вернулся в свой дом.

А вот один из недавних чудесных случаев исцеления. В конце июня 1996 года в Острог из Крушевца родители привели четырнадцатилетнюю дочь Снежану. Когда они работали в Германии, их дочь примкнула к сатанистам, участвовала в их сборищах на кладбищах и целиком попала под власть дьявола.

Родители долго терпели ее состояние, но когда терпение их иссякло, решили отвести Снежану в Острог и оставаться там до тех пор, пока она не излечится.

Но по прибытии в Острог сразу не получилось привести Снежану к мощам свтителя. Такая дьявольская сила сидела в этой хрупкой девочке, что двое взрослых мужчин не смогли ввести ее в церковь. Она кричала, билась, кусала себя и других. С трудом удалось удерживать девочку, чтобы она не бросилась с балкона. В первый день священники были вынуждены служить молебны у автомобиля. Всю ночь девочка кричала.

Во второй день Снежану ввели в церковь, но приложиться к мощам она не смогла. Девочка опять кричала, кусала себя и других. Вновь был отслужен молебен, на этот раз в церкви. Всю ночь за девочкой бдительно присматривали.

На третий день Снежана сама вошла в церковь и приложилась к мощам святого Василия и к кресту, а после молебна вышла совершенно здоровой.

Помогает свтитель Василий не только христианам, но также и иноверцам.

6 мая 1964 года мусульмане Асиб Гушо и Шевка Зайко привели в монастырь тяжело больную, также мусульманку, Фатиму. Целых пять лет она страдала от каких-то ужасных

судорог по всему телу. От боли несчастная приходила в бессознательное состояние и в муках кричала и ругала своих близких. За эти пять лет тяжелой болезни, переходившей в умопомрачение, они обошли с больной всех врачей, лекарей и травников, но исцеления и помощи не было.

Когда они подвели ее к церкви, в которой почивает тело святого Василия, больная громко закричала: «Не хочу туда входить». Так повторилось несколько раз. При этом она пыталась вернуться назад. Хранитель мощей открыл им церковь, а потом и раку святого и помог подвести больную к мощам. Им удалось это сделать с большим трудом. Держа больную за руки, родственники убедили ее поцеловать мощи святого. Как только она это сделала, тело ее было охвачено сильными судорогами и дрожью, так что на Фатиму было страшно смотреть. Когда больная немного успокоилась, над ней была прочитана молитва, по совершении которой ее вновь охватили страшные судороги, от которых ее бросило в жар. Но это состояние продлилось недолго. Неожиданно, на глазах у всех, она совершенно успокоилась, склонилась у раки свтителя и стала молиться. Прошло немного времени, и Фатима встала со словами: «Слава Богу и святому Василию — я здорова. У меня ничего не болит». Сказав это, она припала к раке святого и стала ее целовать. Присутствовавшие, удивленные такой милостью Божией, возблагодарили Бога и Его угодника за это чудесное исцеление. Ночь больная совершенно спокойно провела в Остроге, а когда рассвело, она первая пришла на утреню, чтобы еще раз поблагодарить Бога, исцелившего ее по молитвам святого Василия.

15 января 1961 года иеромонах Серафим (Кашич) записал в монастырскую летопись Остога рассказ Симо Томова Станишича из села Поточила, засвидетельствованный его собственноручной подписью. По словам Симо, его отец Томо и дядя Рашо, как и многие старые люди из тех мест, рассказывали ему со слов своих отцов историю о чудесном исцелении ослепшего турка.

Этот богатый турок из Скадара, управлявший, по словам некоторых, Скадарским краем, совершенно ослеп и долгое время ничего не видел. Он посещал многие мусульманские святыни, а под конец решил посетить и монастырь Острог, чтобы помолиться здесь Богу и чудотворцу Василию, потому что много был слышан о заступничестве святого.

Когда знатный турок добрался до монастыря, монах — хранитель раки подвел его к мощам свтителя. Турок поцеловал святыню, а монах прочитал над

ним молитву и, подведя его к каменному сосуду, зачерпнул оттуда воды, которой турок умылся. Умывшись, турок сказал монаху и сопровождавшим его, что ощущает перед своими глазами свет. Приехавшие попросили монаха позволить им остаться переночевать в монастыре и были гостеприимно приняты на ночлег.

На следующий день, когда рассвело, турок уже прозрел и сам пошел за монахом поклониться святому Василию. Затем он вновь умылся водой из каменного сосуда и стал собираться со своими спутниками обратно в Скадар. Из благодарности и благоговения к Острожскому свтителю исцеленный не хотел ехать на коне и пошел до самого Скадара пешком. А после своего возвращения домой он послал монастырю богатые подарки.

Каждый год приносит новые известия о чудесах святого Василия. Многочисленные свидетельства очевидцев — наших современников укрепляют почитание этого святого в народе. Не иссякает поток паломников со всех стран, стремящихся посетить место подвижничества и упокоения Острожского чудотворца.

Тропарь свтителя Василия Острожскому, глас 4

От многотвоея всего тебе Господени отдал еси, / пребывая в молитвах, трудех и постех, отче Богоносне, / образ был еси добродетели твоему стаду; / его ради видя Бог твое благое произволение, / поставяет тя Своей Церкви пастыря и добраго архiereя / и по представлении твоем собде святое тело твое нерушимо, свтитель Василие. / Темже, яко имея дерзновение, / молиши Христу Богу / спастися душам нашим.

Кондак свтителя Василия Острожскому, глас 8

Яко от младенства тебе порекохти Господени, / постом и бдением свое тело утручая, муди, / сосуд чистен Духу Пресвятому явился еси, / его ради поставяет тя пастырем Своей Церкви, / нже добре паса еси. / Темже ко Господу отходиши, Егоже возлюбил еси. / Молимся ти, помияни и нас, верою чтущих святую память твою, да вси зовем ти: / радуйся, всечестне отче Василие.

Материнські замітки: в очікуванні чуда Воскресіння Спасителя

Святкувати Пасху з дітьми складніше, ніж відзначати Різдво. Там все зрозуміло: день народження нашого Господа. А тут — страждання, смерть, Воскресіння. Дуже легко відійти від головного смислу свята, і центром виявиться не чудо Воскресіння, а пухнасті курчата і червоні яєчка. Одного разу хтось сказав мені, що у багатьох дореволюційних різдвяних і великодніх листівочках немає ніякого релігійного змісту: якесь абстрактне свято з красивою атрибутикою. Втім, і тепер і в нас, і на християнському Заході все більше Різдво Христове стає просто якимось «різдвом». І мені здається, основне завдання проведення будь-якого релігійного свята в родині (та й не тільки в сім'ї) — допомогти дітям підготуватися до зустрічі зі святом, відчутти його і серцем, і «руками». І при цьому зберегти його глибокий зміст, щоб свято стало не тільки розвагою, не тільки радісною подією, але й сходинкою на шляху до зустрічі з Христом.

У дитинстві головним знаком наближення Пасхи було, мабуть, грандіозне суперприбирання. Ось настає Страсний тиждень. Ми урочисто знімаємо з ікон звичайні, буденні рушники і вішаємо чорні. Вся квартира від такої зміни преображається, стає особливо «пісною». Діти вже знають: прийшли сумні дні. Зараз нашого Господа будуть мучити, а потім вб'ють. І ми будемо переживати за Нього.

Але ось і радісна подія: ми печемо паски. Судячи зі спогадів, раніше цією справою займалися в Страсну п'ятницю, але в такому разі я — без численної прислуги, зате з маленькими дітьми, які буквально сидять у мене на руках, — не встигну взагалі нічого. Так що паски в нашому домі з'являються у Великий понеділок. Їх можна купити в магазині, але навіть найсмачніший кекс у пакеті хіба зрівняється з випіканням паски?! Одне те, що мама цілу годину місить тісто, чого варте! Діти самі підсипають приготовані цукати, горіхи. Але найголовніше — це запах. Запах настання Пасхи. Щораз, коли тоненька цівка аромату пасок виповзає з духовки, моє серце сповнює раптовий захват. Маленькі, ми з братами і сестрами сідали під дверима на кухню і насолоджувалися цим запахом. А потім паски — і великі, й зовсім крихітні — прикрашали глазур'ю, посипали різнокольоровими присипками.

Власне Страсні дні починаються з Великої середи. Ми ретельно миємо руки, я знімаю всі ікони, які є вдома, і кладу їх на стіл. Сьогодні ми їх акуратно протиратимемо ваткою (в домі моїх батьків було кілька ікон у срібних окладах, і ми їх чистили крейдою). Спочатку діти хрестяться, потім чистять ікону, цілують — так можна зберегти благоговіння до святині. А в цей час мама розповідає про те, як один із учнів, Іуда, зрадив свого Вчителя, як іудейські священники складали плани, як би їм схопити Господа і вбити Його. І ще співає «Егда славнии

ученицы на умовении вечери просвещахуся, тогда Иуда злочестивый...», а діти намагаються підспівувати.

Центром і Страсної седмиці, і самої Пасхи є, звичайно, храм. Але як сім'ї з маленькими дітьми потрапити в церкву на всі служби? І дітям важко, та й на скорботних службах вони дуже недоречно запросто і засміються, і почнуть розмовляти, ходитимуть по храму. Але обов'язково у Великий четвер ми всі причащаємося. Діти знають, що це день першого Причастя в світі. На кухні у нас висить ікона Тайної Вечері, й ми заздалегідь розглядаємо її з дітьми. Ось як тоді Господь дав Своїм апостолом Причастя, так і сьогодні Він через священника дає нам ту саму Чашу.

Увечері в храмі читають страсні Євангелія. Дітей на них все-таки не беремо; зазвичай тато з мамою слухають їх по черзі, а діти гуляють неподалік храму. Після служби ми прикладаємося до великого хреста. І назад уже всі разом веземо четверговий вогонь. Яка це подія — везти вогонь додому в скляних ліхтариках! Коли я вчилася в школі, ми з подругами їздили в найближчий храм і везли вогонь додому в саморобних ліхтариках. Відрізали низ пластикових пляшок, через шийку вставляли свічку — і можна було не боятися вітру. Зате розплавлена пластмаса могла запросто капнути на руки або загасити цей дорожочинний вогник. Нічого, довозили — в транспорті люди поступалися місцем, розпитували, пропонували допомогу. А ми відчували себе місіонерами і розповідали про страсні Євангелія. Потім у нашому районі побудували храм, і ми всією сім'єю пішки, за пару кілометрів, носили вогонь. А тепер ось возимо машиною. Цим вогнем вдома запалюємо лампадку і підтримуємо її негасимою всю Пасху. І, звичайно ж, випалюємо хрестики над входом у будинок, над віконцями. Тато читає «Да воскреснет Бог», а ми з дітьми ходимо за ним по квартирі зі свічками.

Мало не забула найцікавіше: ну, звичайно ж, у Великий

четвер ми фарбуємо яйця. Найчастіше це відбувається між службами. Сідаємо за стіл — і починається. Діти вибирають, в який колір будемо фарбувати, наклеюють на фарбовані яйця наклейки, розфарбовують фломастерами хто на що здатний. Моя прабабуся фарбувала яйця в цибулинні, і вони виходили в неї темні-темні. У мами яєчка незмінно виходили світліші, а я ще жодного разу не фарбувала лушпинням. Вирішила тільки в цьому році (дітей дуже вразила розповідь про дитинство государя Миколая Олександровича, про те, як фарбували яйця з куховаркою Ганнусею), але пізно спохопилася: зібраного лушпиння навряд чи вистачить. Але тут, як і в усьому іншому, важливий не результат, а сам процес. Наприклад, складно пережити трагедію розбитого найкрасивішого яєчка (а якщо діти беруться за роботу, половина яєць буде побита, перевірено на гіркому досвіді!) — але треба пережити. Тому що під час розмальовування мама повинна думати не про яєчка, а про діток, про те, як донести до них смисл такої шани до простого яйця. Розповісти про Марію Магдалину, як вона принесла яєчко імператору і як у неї в руках біле яєчко стало червоним. Розповісти про те, що яєчко — як труна, в яку поклали Христа; і як з яйця вилуплюється живе, справжнє курчаточко (саме по собі чудо!), так з гробу вийшов Господь, Живий, і приніс нам усім вічне життя. Про воскресіння мені пояснювати нескладно. Мої діти були на похоронах і знають: коли-небудь наші близькі знову стануть живими, знову стануть говорити, грати, ми будемо жити разом із Господом, і тоді ніхто більше не буде ні хворіти, ні вмирати...

Велика п'ятниця стає у нас днем приготування сирної паски та іншої великодньої їжі. Це мене завжди бентежило: найстрашніший день у році, день смерті і поховання Христа, а у нас — суєта суєт і передсвяткове стовпотворіння. Але діватися нікуди, доводиться готувати. Повертає до пам'яті про події Страсної п'ятниці те, що навіть найменші (груднички не

беруться до уваги) сьогодні строго постять: їдять варену картоплю з солоними огірками, чорний хліб, компот із сухофруктів. Тато потрапляє на винос плащаниці, а всією родиною їдемо тільки на поховання. Ховати нашого Господа...

Велика субота повинна бути вже зовсім чистою, спокійною — «покійною». Все вже готово, залишається прикрасити будинок до Пасхи. Знімаємо чорні рушники з ікон, надягаємо білі й червоні. До дверей прикріплюємо вирізані з червоного картону літери «ХВ» (старший син вчить сестричку говорити «Христос Воскрес», вона ще не може вимовити; тоді він радить їй говорити скорочено, як написано на яєчках: «Хе ве!»), кладемо на стіл святкову скатертину, вішаємо на стіну плакат з апікацією, зробленою задовго до цього: там і ангел з вербочками, і церква, і будиночок, і яєчка на травичці. Я укладаю паски, яєчка у великі кошики, й тато з дітками везе все це в храм освячувати. Там діти самі встромляють і запалюють свічки, стоять поруч із кошиками, поки священник освячує. Значить, благословляє нас їсти все це на Пасху.

Щоб Пасхальна ніч пройшла спокійно, необхідно зробити кілька речей. По-перше, приготувати все заздалегідь — від одягу до яєчок на розговіння. По-друге, дуже важливо не давати дітям спати вдень, а вкласти їх годині о 6-7-й вечора, тоді вночі вони будуть виспані й повні сил. Не забути стільчики (сидіти в храмі), олівці й книжки (це відволікатиме дітей і дасть батькам помолитися хоча б трохи). І ліхтарики для хресного ходу. У кожного свій, обраного кольору. Як святі жони-мироносиці йшли до гробу, так і ми підемо навколо храму. Вночі, з запаленими ліхтариками. І будемо всі співати заздалегідь вивчене «Воскресение Твое, Христе Спасе». А потім, перед відчиненими дверима храму, як перед відкритим гробом Спасителя, як грім, гримне радісне: «Христос Воскресе из мертвых, смертию смерть поправ і сущим во гробех живот даровав!» А потім треба буде багато разів викрикувати на вітання священника: «Воістину Воскрес!» (діти знають, що на Пасху в храмі можна кричати — ось воно, щастя!). Та ще свічки в руках, та батюшки в різнокольоровому вбранні...

Коли я була маленькою, це було так цікаво — дивитися, як священники щоразу виходять із вівтаря в різних одягах. І думаєш: якого кольору буде облачення цього разу? А ще в храмі, в який ходили мої батьки, під час читання Євангелія всі батюшки виходили на амвон і по черзі читали — слов'янською, російською, грецькою, англійською, французькою мовами. Це було приголомшливе відчуття «всесвітності» того, що відбувається (хоча я розуміла з англійської лише кілька слів, а вже грецька та французька були і зовсім абракадаброю). Ніби всі народи, «всі язьки» сьогодні славлять воскреслого Господа. Шкода,

що мої діти не чують такого. Але вони ще маленькі, навряд чи зрозуміли б, що відбувається, — може, коли підروуться, у них буде можливість почути «В начале бе Слово» різними мовами...

А після Причастя ми христосуємося і даруємо іншим дітям, знайомим і чужим, і батюшкам приготовані яєчка. Курячі, перепелині, дерев'яні (самі фарбували!), шоколадні — і отримуємо такі ж. Виходиш «у народ» із одним яєчком, а повертаєшся зовсім з іншими. І, може бути, тобі одного разу повернеться твоє яйце, пройшовши через руки кількох парафіян. Вдома нас чекає стіл, накритий усілякими великодніми стравами. Кожен отримує по маленькій печеній пасці, на яку можна намазати сирну паску. А коли ми як слід виспимося, до нас прийдуть гості, будемо знову христосуватися, дарувати яєчка. В цьому році спробуємо грати — катати яйця з невеликої гірки.

На Світлому тижні щодня хресний хід, і ми знову ходимо навколо храму з ліхтариками. А от дзвонити на дзвіниці моїм діткам ще рано. Я дзвонила, коли була сама дитинкою: не в кожному храмі дозволяють, але якщо добре попросити, найсудоворіший батюшка благословить. А ще кожен Пасхальний день у моїй родині починався з освяченого яйця і паски. І ще ми всі разом співали Пасхальні Часи. Я пам'ятаю, як на початку 1990-х на Світлому тижні ми з мамою йшли в кінотеатр і всю дорогу тихо співали ці Часи. А в кіно показували фільм про новомучеників, про те, як руйнували храми в радянський час і як саджали за ці самі дзвони, за святкування Пасхи. І досі спів «Мироносицы жены, утру глубокую предстаху гробу Живодавца» пробуджує спогади про ту картину: вибухають храми, чорно-білі кадри з глумливими «хресними ходами» революціонерів і якийсь дідок, який живив, розповідає про в'язниці й Пасхальну Літургію на кухні з заштореними вікнами...

Мої діти не бачили таких кадрів. Вони йдуть з нами в машині зі служби, ми співаємо ті ж самі Часи. А за вікном нашої машини реклама з пасками, свічками і храмами. А поруч, на інших щитах, напівголі тітки й реклама таблеток для підвищення потенції. І якось все це зливається в єдину картину з тими самими радянськими сюжетами... Не в дітей, у мене, звичайно ж. Сподіваюся, що мої діти просто не помічають тих, чужих, плакатів. Поки не помічають... Вони вважають, що весь світ славить на Пасху Воскресіння Христове, Свято Свят і торжество з торжеств, і всі з радістю обіймають один одного. Правда, пасхальна радість не завжди буває і в православній родині: такий дар ще треба вміти прийняти, а потім і зберегти. Як це непросто!..

Анна Сапrikіна.
www.pravoslavie.ru

Протоиерей Сергей Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество

*Продолжение.**Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11, 12(2013), 1–3.*

В то время когда Платон и Антоний пришли в Трейстены, братия занимались постройкой келий, причем и сам начальник скита работал вместе с другими. Платона как малосильного не брали в лес на работы и назначили ему послушание в трапезной. Платон заметил, что каждому брату по очереди поручалось готовить обед и печь хлеб, и очень боялся, как бы эта очередь не дошла и до него. Однажды, когда вся братия должна была на несколько дней уйти в лес на работу, начальник позвал к себе Платона и велел ему в эти дни готовить пищу для братии. Платон ужаснулся и сказал начальнику, что он никогда не готовил и не умеет готовить обед. Тогда начальник приставил к нему одного брата, который должен был рассказать ему, что нужно было делать. Платон по неопытности и от волнения перепутал все наставления брата. Когда кушание стало кипеть, он хотел отставить его от огня, но по неловкости опрокинул горшок, обжег себе руки и пролил на пол все, что было в горшке. Со вздохами и слезами он снова приготовил овощи, поставил горшок на огонь и стал опять варить кушание. Между тем пришла из лесу братия и видя, что обед не готов, очень огорчилась и сама доварила обед. Это повторялось не один раз. Когда начальник заметил, что Платон немного обучился поварскому искусству, он решил научить его и хлебы печь. Однажды, когда братия ушла в лес для рубки дров, начальник позвал к себе одного знающего брата и велел ему рассказать Платону, как надо печь хлеб. Брат, подробно все объяснив Платону, налил воды в котел, показал ему корыто с просеянной мукою и горшок с дрожжами и сказал: «Когда вода согреется, влей ее в муку, вылей туда также и дрожжи и меси все вместе». Когда же стал месить, то заметил, что воды было мало, а муки много. Не догадываясь, что нужно было подлить воды еще, Платон старался замесить всю муку, и тесто получилось такое крутое, что даже и пальца нельзя было воткнуть в него, а между тем мука все еще оставалась в корыте. Тогда Платон стал резать тесто ножом на части, обсыпать их мукою и бить скалкой, и он добился наконец того, что муки уже не оставалось в корыте. Тогда Платон опять сложил все тесто в корыто и с большим трудом поставил корыто на печь, чтобы тесто поскорей взшло. Уже и полдень прошел. Из леса

пришел один брат узнать, готов ли хлеб. Платон со вздохом ответил ему, что тесто все еще не всходит. Платон рассказал ему, как он готовил тесто, брат улыбнулся и сказал: «Ах ты, глупый! Тебе следовало, когда ты увидел, что воды мало, подлить еще воды или отсыпать муки, а потом уже и месить. Ну, а дрожжи ты положил?» Услышав этот вопрос, Платон весь вспыхнул от стыда и горя; про дрожжи он совсем забыл. Брат сказал: «Не горюй, мы это поправим!» Затем он подогрел воду, вылил ее в тесто и, положив дрожжи, стал размешивать. Объяснив Платону, что делать дальше, брат ушел в лес. Через несколько времени Платон решил, что тесто уже взшло достаточно. Затем, выбрав жар из печи, которая была до такой степени раскалена, что испускала искры, он посадил хлебы в печь, уверенный, что теперь все пойдет хорошо, но хлебы сразу почернели и пригорели сверху и снизу. Вынув обгорелые хлебы из печи, Платон со страхом стал ожидать возвращения братии. Когда наконец братия пришла, Платон со стыдом упал к ногам их и со слезами просил прощения. Начальник и братия не стали укорять его, и взяв один хлеб, разрезали его, но он оказался никуда не годным. Тогда они сварили мамалыгу и этим пообедали. Платона же уже не заставляли печь хлебы. Рассказав в своих записках об этих неудачах, Паисий прибавляет: «Все это я рассказал о себе с той целью, чтобы приходящие в наше общежитие не унывали, видя свою неопытность в каком-нибудь деле, и помнили, что при помощи Божией и при усердии они могут достигнуть успеха во всяком деле».

Вскоре после этого пришел в Трейстены из скита Долгоуцы монах Досифей. Увидев Платона, он подозвал его к себе и сказал: «Я хочу предупредить тебя, что у нашего общего духовного наставника схимонаха Василия был ученик по имени Паисий, умерший три года тому назад. Этот ученик с детства вырос при старце, и старец очень любил его и, нуждаясь в священнике, убедил его против воли принять священство раньше установленного для этого возраста. Когда же ученик умер, старец много скорбел и плакал о нем частью потому, что потерял любимого ученика, а частью потому, что лишился

священника. Скоро старец Василий придет сюда для посещения братии. Когда он увидит тебя, то, наверно, захочет взять тебя к себе. Он будет уговаривать тебя идти к нему жить, а потом станет принуждать и к принятию священства. И если ты его послушаешь и сделаешься священником раньше установленного возраста, то ты потом во всю свою жизнь не найдешь покоя своей совести. Поэтому я советую тебе: если ты надеешься остаться верным правилам Церкви, то можешь переходить на жительство к святому нашему старцу, а если не надеешься, то тебе следует до установленного для священства срока пожить где-нибудь в другом месте, а потом уже переходить на жительство к старцу».

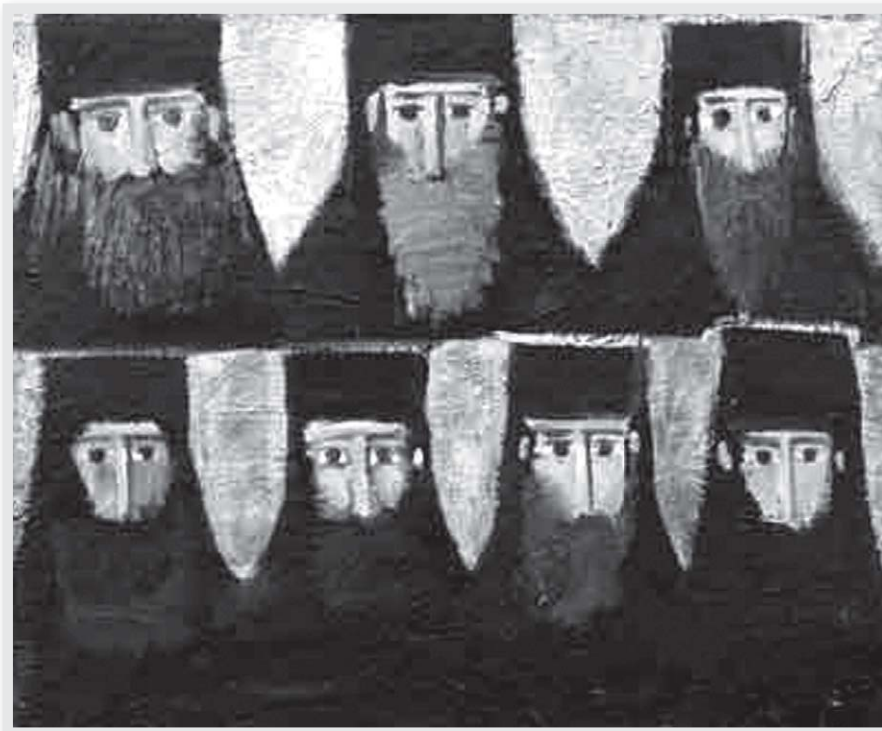
Поблагодарив старца Досифея за наставление, Платон признался ему, что, сознавая свое недостойнство, он хочет до самой смерти не принимать священства.

Вскоре после этого в скит действительно пришел схимонах Василий. Он обратил внимание на Платона и поручил начальнику уговорить Платона перейти на жительство к нему в Поляно-Мерульский скит. Платон, помня слова Досифея, отказался от предложения старца. Поняв причину отказа, старец Василий велел передать Платону, что он не будет принуждать его преждевременно принимать священство. На это Платон ответил, что он решил в душе своей и по достижении установленных лет до самой смерти не принимать на себя столь страшного и ответственного служения. Услышав это, старец перестал настаивать на своем предложении. Это обстоятельство и было причиной того, что Платону, как он сам об этом пишет, не пришлось пожить со старцем Василием в его скиту, хотя он очень этого хотел. Но вот пронеслась радостная весть, что приближается к скиту иеросхимонах Михаил со своими учениками и что с ним идет и друг Платона, Алексей Филевич.

После трапезы Платон отозвал в сторону своего друга и просил его рассказать подробно, как удалось ему выйти из своего отечества. Алексей рассказал Платону следующее: «После того как мы расстались с тобой и мать увезла меня домой, на меня напала такая тоска, что я даже заболел. Я не переставал со слезами молить Бога

вывести меня из мира, как Он сам знает. И вот по устроению Божию пришел ко мне, узнав о моей болезни, один из моих друзей — Алексей Елис. В разговоре он сказал мне, что и сам хочет сделаться монахом. По его совету я стал скрывать от матери свою печаль, и она очень полюбила моего друга, думая, что под его влиянием я стал забывать о монашестве. Когда пришла весна, мой друг нашел одного странника монаха и, открыв ему наши намерения, просил его помочь нам. Монах посоветовал купить лодку и обещал доставить нас лодкою до Матронинского монастыря. Мы купили лодку, запаслись разными вещами на дорогу и, помолвившись в церкви святителя Николая, отправились в путь. Все было благополучно, и мы уже проплыли Триполь, как увидели на берегу стражей, которые нас окликнули. Мы испугались, думая, что они нас задержат. Когда мы подплыли к берегу, монах, всмотревшись в стражей, сказал нам потихоньку: «Не бойтесь, это знакомые». Стражи узнали нашего монаха и, поздоровавшись с ним, спросили: «Куда ты едешь?» Он отвечал им: «Я еду в село, принадлежащее Кириллову монастырю, и послан туда игуменом на управление». Тогда стража спросила монаха: «А это кто же с тобою в лодке?» — «А это мои писаря, которых дал мне отец игумен». С этими словами он угостил стражей водкой, которая была им захвачена для такого случая, и даже отлил им немного в их посуду. Затем он предложил им хлеба и других припасов и дал немного денег. Стражи остались очень довольны и отпустили нас с миром. Мы же со слезами возблагодарили Бога, избавившего нас от этой опасности. Через несколько дней мы достигли места, где должно было окончиться наше плавание. Мы продали лодку местным жителям, а сами отправились сухим путем к Матронинскому монастырю, который был уже недалеко. Старец Михаил, увидев нас, обрадовался и принял на себя заботу о всех наших духовных и телесных нуждах. При помощи Божией мы потом благополучно прошли Украину и пришли в эту благословенную страну, в этот святой скит святителя и чудотворца Николая, где я с неописанною радостью вижу и тебя, моего возлюбленного друга, и со слезами благодарю Бога, приведшего меня жить вместе с тобою в этой святой обители».

Живя вместе со своим другом в скиту, Платон с удивлением заметил, что тот, будучи всегда очень хилым и слабым, теперь стал быстро крепнуть силами, так что мог легко исполнять самые тяжелые работы: носил, например, из леса бревна такой тяжести, что Платон ужасался. Со дня прибытия своего друга Платон все время ожидал, не заговорит ли тот о принятом ими решении, скрепленном клятвою, поселиться вместе и поддерживать друг друга в монашеском подвиге. А между тем он ни одним словом не напоминал Платону о данном ими друг другу обещании. Это молчание очень огорчало и удивляло Платона, но сам он не решался напомнить Алексею об их клятве. Когда наступил пост Успения Пресвятой Богородицы, старец Михаил постриг в рясофор Алексея Филевича и его двух друзей. Платон радовался, видя своего друга принявшим первое пострижение.

Продолжение следует.

Елена Черкасова «Монахи». 1999 год.

*Продолжение. Начало в № 2(2012)–
7, 9, 11, 12(2013), 1–3.*

*Назначен благочинным.
Филипповичи. 1898–1902 гг.*

Возвратившись домой, я, на основании данного мне Владыкой разрешения, немедленно же приступил к ремонту своей квартиры. Много нам помог в этом деле помещик Николай Антонович Огранович. Узнавши от церковного старосты об предполагаемом ремонте, он дал позволение приходу выкосить весь очерет (камыш) и срубить всю лозу, которые росли на его земле. Камыш был выкошен в зеленом еще состоянии, и его оказалось настолько много, что явилась возможность не только сделать новую крышу на доме, но и перекрыть все надворные постройки. Кроме того, были починены окна, ставни, двери и крыльца, сделаны новые сенцы и покрыты железом; все это было покрашено, а весною из подаренной Николаем Антоновичем лозы были заплетены везде новые плетни. Благодаря этому моя церковная квартира приняла вполне приличный и благоустроенный вид. Весь ремонт, не считая материала, подаренного Ограновичем, обошелся до 200 руб., которые в течение двух последующих годов были возвращены к своему первоисточнику из текущих церковных сумм.

После поездки в Лубны я вскорости предпринял и выезд своего благочиния, желая детально на месте ознакомиться с духовенством и приходами своего округа. При выезде я старался внимательно вникнуть во все стороны приходской жизни: знакомился с состоянием церкви, церковного имущества, с документами, с положением духовенства, церковно-школьного дела, с настроением прихожан и т. д. Все приходы, за небольшим исключением, произвели на меня приятное впечатление; причем мне бросилось в глаза такое обстоятельство, что где в доме священника был порядок, то там был порядок и в церкви, и наоборот. Вначале, как я уже говорил, в моем округе было четырнадцать церквей, но в первые же месяцы доказательством тому моего вступления в должность благочинного произошло перераспределение церквей. Вследствие этого перераспределения две церкви моего округа были отчислены в другой, смежный округ, из которого было перечислено в мой округ пять церквей; таким образом, у меня оказалось вместо четырнадцати семнадцать церквей, а в 1900 году была причислена еще вновь устроенная церковь в деревне Тимках. Итого — восемнадцать церквей.

Записки священномученика Гавриила Коваленко

Все церкви моего благочиния были одноклассные, т. е. причт состоял из священника и псаломщика. Из 18 священников 15 были с полным семинарским образованием и только три — без такового. Так было вначале. К концу же моей благочиннической службы, т. е. через 12 лет, картина резко изменилась: ввиду того, что окончившие курс семинаристы с открытием для них доступа в высшие учебные заведения не хотели идти во священники и епархиальным архиереям поневоле приходилось рукополагать во священники диаконов, не получивших семинарского образования, и в моем округе число священников, окончивших семинарию, упало до 12. По инструкции благочинным, последний обязан посещать церкви своего округа не менее одного раза в год, но я, обстоятельно познакомившись с церквями своего округа в первый свой выезд, таких поездок больше никогда не делал, так как наперед знал, в каком состоянии находится та или иная церковь, и если в последующие годы бывал в церкви, то лишь тогда, когда была в какое-либо село особенная надобность или когда меня, как благочинного, приглашали куда-либо для служения, например, в дни храмовых праздников. И дело от этого нимало не страдало.

Приход с. Филипповичей был, как я уже говорил, небольшой, около 1000 душ обоего пола, и настолько беден, что когда начали выдавать причтам увеличенное жалование от Государственного Казначейства по 400 руб. в год на причт, то Филипповичи получили его в первую очередь. Он состоял из с. Филипповичей, в котором было дворов около сотни, и небольшого хуторка Алексеевки, отстоявшего от Филипповичей в трех-четыре верстах, где было хат около 30. Население было исключительно крестьянское, безземельное и малоземельное, так как полученные при освобождении от крепостной зависимости земельные наделы разделились. Зажиточных прихожан было семейств четыре-пять, не больше. Крестьянские усадьбы и хаты были небольшие, так как возводить большие постройки было не на чем. Тем не менее население особой нужды не испытывало, так как имело всегда посторонние заработки, которые доставляла им находившаяся в селе паровая мельница помещика Н. А. Ограновича: часть селян работала на ней в качестве постоянных рабочих на определенном

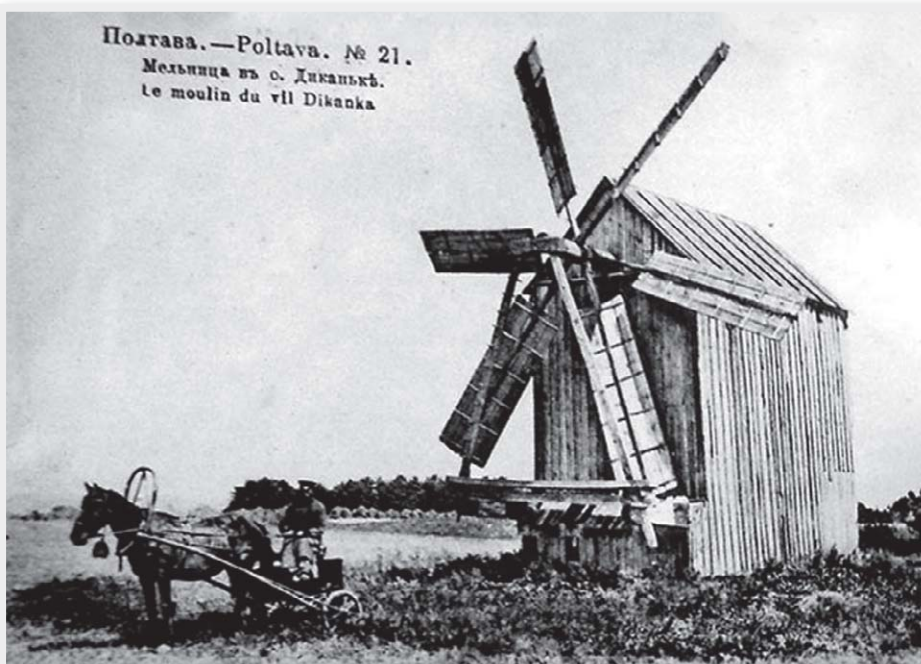
жаловании, все же остальные занимались извозом, доставляя на мельницу зерно и отправляя перемолотую муку на ст. Драбо-Бяртинская за 15 верст; вследствие этого некоторые держали по две и даже по три лошади и зарабатывали порядочные деньги, а оттого и за все требоисправления платили довольно прилично. Но давая населению хороший заработок, эта мельница дурно отзывалась на религиозно-нравственном состоянии прихожан. Так как работы на мельнице шли непрерывно — как в праздники, так и в будни, то и прихожане мои были постоянно заняты и почти не посещали богослужения, так что в церкви присутствовали только старики и дети. Кроме того, мельница эта имела еще и то неудобство, что она находилась вблизи церкви. Раздававшиеся с мельницы призывные гудки во время утреннего и вечернего богослужения заглушали церковное чтение и пение и мешали отправлению церковной службы. Мне, как священнику, это не могло нравиться, почему я в своих проповедях постоянно восставал против непочитания праздничных дней; говорил о том же и в своих частных беседах с прихожанами. Долго мои убеждения не производили на них никакого впечатления; наконец, под влиянием ли моих поучений, или по какой-либо другой неизвестной мне причине, прихожане составили приговор о том, чтобы никто из них не смел работать в праздники, и мельница на некоторое время должна была приостановить в праздники свои работы. Это обстоятельство повело к неприятному для меня столкновению с гражданской властью: меня обвинили в агитации среди рабочих и едва не привлекли к ответственности, но благодаря заступничеству самого Н. А. Ограновича дело окончилось для меня благополучно. Событие это описано мною в особой статье под названием «Как меня чуть не сделали “революционером”».

Помимо этого филипповские прихожане мне очень нравились: они были народ скромный, вежливый и готовый оказать священнику всевозможные услуги. Это особенно сказывалось в тех случаях, когда мне нужна была помощь в моих хозяйственных делах, например, убрать сено, привезти соломы и прочее; там, где мне требовалась помощь пяти-шести душ, их являлось по собственному желанию 10-15 и больше. Так как приход в Филипповичах был небольшой, то треб было очень мало,

и у меня оставалось много свободного времени. Если бы не дела по благочинию, то положительно нечего было бы делать. Школа в приходе была одна, церковноприходская, с небольшим числом учеников, так что она почти не отнимала у меня времени. Школьное здание было невелико и по внешнему виду очень неказисто, но для устройства нового не было средств. Из учеников этой школы и любителей я организовал очень недурной церковный хор, в управлении которым мне помогали учителя, так как местный псаломщик был очень стар и малограмотный.

Несмотря на то что Филипповичи представляли из себя порядочную глушь и удалены были от городов Лубен и Пирятина верст на 40, в них было не без людей, с которыми можно было проводить время. Сам бывший владелец села Н. А. Огранович постоянно жил в Лубнах, исполняя должность предводителя местного дворянства, и в Филипповичах был только наездом. Ему было в то время лет под 50. По образованию своему он был врач, но врачебной практикой никогда не занимался и по окончании университета начал служить по выборам. Сначала он жил в Филипповичах, занимался хозяйством, устроил там паровую мельницу и винокурный завод, но не имея ни знаний, ни умения, скоро прогорел и переехал в Лубны, где у него была прекрасная большая усадьба с двухэтажным домом на Монастырской улице, сдавши имение в аренду. Приезжая по делам в Филипповичи, он иногда заходил ко мне. Я его знал мало, но по отзывам всех и по некоторым моим наблюдениям, это был человек очень добрый, в высшей степени гуманный и глубоко благодарный. Крестьяне отзывались об нем с восторгом. Ко всему этому, он был прекрасным музыкантом на рояле, игру его мне приходилось слышать несколько раз в доме Боярских в с. Тимках, где мы встречались неоднократно. Года через два после моего перемещения в Филипповичи, он свое имение, за исключением мельницы, продал богатому казаку, некоему Григорию Федоровичу Гричуку, который купил его, как говорили в то время, по очень высокой цене и с принятием на себя всех довольно больших частных долгов Ограновича... Григорий Федорович Гричук был из передовых крестьян, так, например, своим детям он давал образование в средних учебных заведениях. Семья Гричуков была очень религиозная, неопустительно посещала богослужения и к духовенству относилась с большим уважением, оказывая ему постоянную помощь. При нем, как и при Ограновиче, я пользовался, например, правом бесплатного выпаса на его земле всего своего домашнего скота, кроме того, получал постоянные подарки предметами сельского хозяйства, которыми он не переставал меня дарить даже тогда, когда я оставил Филипповичи и переместился в местечко Яблонино. По уходе моим из Филипповичей он вскорости был избран там церковным старостой и делал большие пожертвования на церковь. Несмотря на то что он был человек добрый, к крестьянам относился хорошо и никогда не отказывал им в помощи, последние его почему-то не любили и во время крестьянских волнений 1905 года причинили ему много неприятностей и убытков.

Продолжение следует.

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:

- збір пожертвувань — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
- розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
- надання духовної підтримки;
- інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:

- (050) 259-40-83 (отець Андрій);
- (099) 942-19-98 (Аліна);
- (095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о 17.00, щонеділі — Божественна Літургія о 8.00.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі:

- щосуботи о 13.00 — заняття дитячого хору, о 15.30 — школа для дорослих, щонеділі о 16.00 — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Старого Завіту.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.

Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків

(Святе Письмо та тлумачення, життя та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо). Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами:

вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ»

вул. Зіньківська, 6, (3-й поверх, праве крило) з 9.00 до 21.00 без перерви та вихідних.

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:

- щочетверга (для всіх бажаючих),
- щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П - 1	Державний комітет зв'язку та інформації України												
	АБОНЕМЕНТ												
	на газету												
	01125												
Відомості Полтавської єпархії		Кількість комплектів		1									
на 2014 рік по місяцях													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Куди													
поштовий індекс												адреса	
Кому													
ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ													
на газету													
01125													
Відомості Полтавської єпархії		Кількість комплектів		1									
Вартість	передплати												
	переадресування												
на 2014 рік по місяцях													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
поштовий індекс							місто, село						
							область						
код вулиці							район						
буд.			корп.		кв.		вулиця						

До святинь храмів Полтави

Макаріївський кафедральний собор
(вул. Лялі Убийовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76)

Горбанівська ікона Божої Матері
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Мощі свт. Афанасія (Вольховського)
(молебень свт. Афанасію з читанням акафісту щоденно о 10.00)

Ікона Божої Матері «Оўповѣніє всѣхъ концѣвъ зѣмлі»
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм
(вул. Жовтнева, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29)

Ікона Божої Матері «Троєрѣчца»
(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна
(вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. 65-70-07)

Ікона мч. Іоанна Воїна
(читання акафісту мч. Іоанну Воїну за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Божої Матері «Всещаріца»
(читання акафісту у вівторок о 9.30)

Ікона Божої Матері «Оўтолі моѧ пчѣли»
(читання акафісту в четвер о 9.30)

Андріївський храм
(вул. Сінна, 3-а, тел. 56-93-49)

Ікона мц. Наталії з частинкою мощей
(читання акафісту мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)

Ікона Богородиці «Неѣпикѣмаѧ Чѣша»
(читання акафісту у вівторок о 9.30)

Свято-Троїцький храм
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Ікона «Сошѣтвіє свѣтѣгѡ дѣха»
(молебень Святому Духу в среду о 12.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця з частинкою мощей
(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм
(вул. Фрунзе, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58)

Ікона вмч. Пантелеймона з частинкою мощей
(читання акафісту вмч. Пантелеймону у вівторок о 12.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця
(читання акафісту свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Храм Святих мучениць Віри, Надії і Любові
(проспект Першотравневий, 23, тел. 2-16-59)

Ковчег з мощами свт. Іоасафа Белгородського
(читання акафісту свт. Іоасафу Белгородському в суботу о 9.30)

Почаївська ікона Божої Матері
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм
(вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23)

Ікона Божої Матері «Владімірскаѧ»
(читання акафісту у неділю о 17.00)

Серафимівський храм
(вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 59-58-49)

Ковчег з мощами прп. Серафима Саровського
(читання акафісту прп. Серафиму Саровському за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Богородиці «Неѣпикѣмаѧ Чѣша»
(читання акафісту в середу о 9.30)

Ікона Богородиці «Въ родѣхъ Помѡщница»
(читання акафісту в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штампеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюджувачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюджувачем.

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у травні 2014 року:

священника Григорія Кузякова, клірика Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, з 30-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 6 травня;

священника Сергія Пашка, клірика Вознесенського храму міста Полтави, з 30-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 11 травня;

священника Павла Марковського, настоятеля Михайло-Архангельського храму села Щербані Полтавського району, з 25-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 11 травня;

протоієрея Василя Цьолку, ключаря Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, з 20-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 15 травня;

протоієрея Александра Хорішка, настоятеля Всіхсвятського храму села Кустолово-Суходолка Машівського району, з 35-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 16 травня;

протоієрея Миколая Довганича, клірика Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, секретаря-референта Керуючого єпархією, з 30-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 17 травня;

диякона Георгія Лінда, клірика Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, з 5-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 25 травня;

архімандрита Веніаміна (Погребного), віце-ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, з 10-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 26 травня;

протоієрея Олега Приходька, клірика Макаріївського кафедрального собору міста Полтави, регента Архієрейського хору, з 20-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 26 травня;

протоієрея Павла Лапоногова, настоятеля Георгіївського храму села Попівка Зіньківського району, з 60-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 30 травня.

Помічник пекаря

Ірина Рогальова

За синіми морями, за високими горами стояли поруч два царства. У першому народ був працюватий, жив за принципом «хто не працює, той не їсть», а в другому люди лінувалися, працювати не хотіли, жили під девізом «що хочу, те і роблю».

У першій державі добре жилося не тільки народу чесному, але й звіряткам та пташкам різним. Славилася вона майстрами і майстринями: гончарями, ковалями, ткачихами та кухарками. Але найвідомішим був там царський пекар Василь Іванович. Такі він пироги і торти випікав, що вони танули в роті. Але найкраще у нього Великодні паски виходили. А вже як він їх прикрашав і глазур'ю розписував на славу Божу — диво!

Зрозуміло, що одній людині в царській пекарні з роботою не впоратися, тому було у пекаря кілька помічників, а найпершим — Петро-молодець. Усе в його руках ладилося: і булочки він випікав найрум'яніші, й піріжки з дека знімав найпідсмаженіші, і крем для тістечок збивав найповітряніший.

Друга держава нічим не славилася, майстрів у них зроду не водилося, хіба що підмайстри, і ті зайди. Люди там жили впроголодь, а вже на тваринку їм і зовсім їжі не вистачало. Від них не тільки голодні кішки й собаки тікали, але й птахи пролітали мимо.

Більш за все на світі цар першої держави любив приймати гостей і пригощати. Тому цариця його називала «Ваша Гостинна Величносте».

Слава про цю чудову якість царя йшла по всій землі й, двічі обернувшись навколо неї ошатною стрічкою, поверталася назад.

Будь-яке побажання гостей цар із радістю виконував. Усе, що вони не захочуть, їм у царській пекарні випечуть: і булочку з маком, і ватрушку з ожиною, і булочку з сиром, і різні піріжки, розтягаї з курятиною, і тістечко, і навіть круасан заморський з листового тіста.

Одного разу взимку перед Великим постом завітав до Гостинної Величності цар-сусід. Дізнався він про пекаря чудесного і захотів його випічки спробувати, оцінити — чи справді вона така смачна.

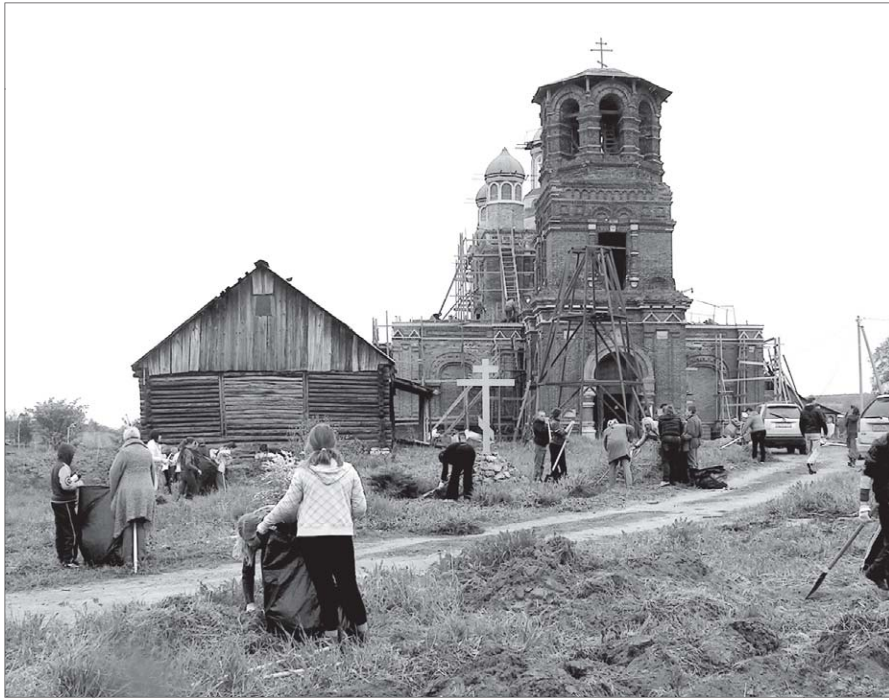
Скуштував він і піріжків, і розтягаїв, від круасана відщипнув шматочок і раптом каже: «А приготуйте-но мені ватрушку з сиром, так щоб було в ній рівно двадцять п'ять родзинок!»

Забігали помічники Василя Івановича: один на ферму помчав за сиром, інший почав борошно просівати, а Петро сів родзинки рахувати. Тричі перерахував, щоб не помилитися і не осоромитися.

Пекар сам ватрушку у палац приніс і перед гостем на тарілку виклав. Став неподалік і дивиться, що той робитиме. А гість усі родзинки виколупав, перерахував, у серветку загорнув і в кишеню прибрав, а ватрушку з'їв. І нічого нікому не пояснив. Цариця, побачивши це, повеліла насипати в коробку фунт родзинок і непомітно гостеві у віз підкласти. Адже цар приїхав на возі, бо карета його давно зламалася, а полагодити її не було кому.

Час посту швидко летів, не встиг народ озирнутися — ось уже і Страсна седмиця за середину перейшла — прийшла пора готуватися до Пасхи: паски пекти, паску варити, яйця фарбувати. Та раптом сталася надзвичайна подія.

У Чистий четвер Василь Іванович із помічниками прийшли в пекарню завидна, а ось Петруша кудись запропастився. «Невже проспав помічник? — здивувався пекар. — Ну та нічого, поки що й без нього впорасмося». Помолитися всі й до святкового куховаріння приступили.

Вже й борошно просіяли, і масло розтопили, а Петра все немає. Тоді послав Василь Іванович до нього додому молодшого помічника. Той кулею злітав туди й назад. «Нема, — каже, — вдома Петра, і батьки його з учорашнього дня не бачили».

«Що робити? — засмутився пекар. — Адже у Петруші найкрасивіші та найрум'яніші паски виходять. Адже він особливим чуттям чує, коли їх із печі виймати. Не інакше щось із хлопцем сталося — вперше він на роботу не вийшов. Треба царю повідомити, що Петро зник. Справа державної ваги». Дочекався він, коли цар-батюшка після служби з церкви вийшов, і повідомив йому про зникнення помічника.

Тим часом у пекарні вся робота зупинилася.

Цар тут же звелів усім слугам на пошуки Петра відправитися. Кожен куточок царства обшукати, а головного помічника знайти!

Почула царський наказ Марійка, Петрова сестра. «Дай, — думає, — збігаю на річку». Бачила вона, як брат із вечора вудки готував. Ще здивувалася, що він на Страсній седмиці на риболовлю збирається.

Немов ластівка, дівчина помчала до річки, і точно — сидить Петро, на поплавок, немов заворожений, дивиться.

— Братику, — закричала Марійка, — тебе Василь Іванович обшукався. Ти що, забув — сьогодні паски печуть Пасхальні?

— Ну й що? — не відриваючи очей від поплавця, каже Петро, — я-то тут при чому?

— Так тільки ж ти знаєш, коли паски з печі діставати!

— А я більше в пекарні працювати не хочу. Мені взагалі працювати набридло. Я і так проживу.

— Але в нашому царстві так жити не можна, — сплеснула руками Марійка, — адже у нас хто не працює, той не їсть.

— А я до сусідів подамся. Що захочу, те й робитиму!

— От спокуса! — засмутилася дівчина і помчала в палац.

А Петро тим часом вудку звернув і пішов, насвистуючи, у сусіднє царство. Побачив його тамтешній цар із балкона, зрадів. Кричить:

— Нашого полку прибуло! Тепер і у нас плюшки з ватрушками на сніданок будуть! Іди сюди, Петю, чайку пог'ємо, про життя-буття поговоримо.

Піднявся до нього молодець. Йде палацом, дивується — сходи розхитані під ногами риплять, а подекуди їх і зовсім немає. Килими проїдені мідлю, меблі покриті пилом. Стілець під Його

Величністю хитається — того й дивись розвалиться. Мантія на ньому штопана-перештопана, у корони один зубчик відламаний, туфлі домашні діряві.

— Що це Ви, Ваша Самостійна Величносте, у такому безладі мешкаєте? — здивувався Петро.

— Так у нас же не те, що у вас. Народ мій щасливо живе — що хоче, те й робить.

— Судячи з усього, нічого ваші піддані не хочуть, — усміхнувся молодець.

— Правильно кажеш, — із сумом сказав цар, — народ нічого робити не хоче. Я сам як умію за палацом доглядаю. Живу одним один. Цариця мене кинула, повернулася до батьків. Там і живе. А я ж як її з діточками балував! Усе для них робив! Подарунки дарував! Востаннє цілих двадцять п'ять родзинок їм привіз!

— Пам'ятаю, — здивувався Петро, — я сам ці родзинки рахував. Думає, хитрість яка Ваша Царська.

— Та яка хитрість, — цар махнув рукою, — кожному на зубок по ягідці. Правда, потім я цілий фунт родзинок в ошатному коробі у возі виявив. Ото радості було!

Почав Петро його царство з балкона розглядати. Дивиться і дивом дивується: будинки в усіх різні. В одного — хатинка без вікон без дверей, в іншого — мазанка без труби, у третього — хата без ганку, а вдаліні, посеред галявини, юрта стоїть. З усього видно, що народ хоче, те й верне.

— Петрушо, ти б спік мені що-небудь смачненьке, піріжок або ватрушечку, у мене десь борошно є і пара яєць знайдеться.

— Ваша Величносте, який піріжок? Страсна седмиця нині. Великий піст на дворі, — здивувався Петро.

— Ну то й що, — знизав плечима цар, — ми не постимо. Неохота нам себе в їжі та розвагах обмежувати.

— А які у вас тут розваги?

— Немудрящі, але веселі. На бику або на козі покататися, кішці шаркунок на хвіст прив'язати і дивитися, як вона дзигу крутиться, намагається зняти його. А то ще можна гризти насіння і лушпиння вниз з балкона спльовувати, дивись — хто-небудь пройде мимо, й лушпиння до нього приліпне.

— То-то я дивлюся, що навколо палацу лушпиння шаром лежить, — відійшов від перил Петро. — А чого я вашої церкви не бачу? Де вона?

— Так храм-то наш давно розвалився, — зігхнув цар.

«І храму в них немає, і будинки без вікон, і чинять за своєю волею, страху Божого не знають. Ні, так жити я не хочу. Ех, голова моя бідова, куди мене занесло», — злякався Петро.

— Знаєте що, Ваша Величносте, побіжу я назад. Мені працювати треба, Василю Івановичу допомагати паски до Великодня пекти.

— Ну, біжи, коли хочеш. Не можу опиратися твоєму бажанню, — погодився цар. — Ти знаєш що, передай своїй Гостинній Величності, що я з усім народом розговлятися до нього прийду. Нехай побільше пасок пече і яєць побільше фарбує.

«Так ви ж не постили», — хотів сказати Петро, але промовчав. Зрозумів, що без толку говорити, все одно у царя на все виправдання є.

— Прощайте, Ваша Величносте, — крикнув молодець уже на бігу — ноги самі в рідне царство понесли.

Примчав він до царської пекарні, бухнувся на коліна перед пекарем:

— Вибачте мене, заради Христа, Василю Івановичу. Ніколи я більше не ухилитимуся від роботи. Зрозумів я, що щастя — жити в праці, а без роботи жити — в біді.

— Та я на тебе не ображаюсь, — обійняв його пекар. — Значить, треба було тобі сьогодні в сусідньому царстві побувати, побачити інше життя. Мерщій фартух одягай і за роботу, поки тісто для пасок не опустилося.

Петро за тісто схопився, аж світиться від радості, а Василь Іванович у палац звістку відправив, що, слава Богу, знайшовся помічник. Будуть до Великодня рум'яні паски. Цар прочитав звістку, зрадів, перехрестився, Богу вклонився.

До вечора вся пекарня була заставлена ошатними пасками, хрестами та різними візерунками прикрашеними.

Посипав цукровою пудрою останню паску Петро і тут згадав, що забув прохання сусідського царя передати. Розповів він Василю Івановичу, що на Великдень до них усе сусіднє царство розговлятися з'явиться. Пекар паски перерахував і вирішив, що пригощання всім вистачить і ще залишиться.

Так і вийшло.

Сусіди на чолі з царем-неборакою не тільки розговлялися прийшли, але, на радість усіх, на Пасхальній службі помолитися. А потім, сидючи за святковим столом, вирішили, що пора їм життя змінити.

Так що після Пасхи почалося в сусідньому царстві нове життя. Майстри з першого царства навчили сусідів різним ремеслам, і стали ті працювати не гірше за інших.

Засукав народ рукави і насамперед церкву наново побудував, будинки в Божий вигляд привів, вулиці від бруду очистив і за палац узаявся.

Незабаром і цариця з дітьми повернулася додому. Вийшло все царське сімейство на балкон, дивиться на свою державу — не натішиться. Будинки вздовж вулиць стоять рівнесько, наличники навколо віконців різьблені, ганок один за іншим краший. З ковальні чути стук-перестук — молот із молоточками перемовляється, де пила дзвенить, де сокира стукає. Собаки гавкають, корови мукають. А пташки на всі голоси співають-заливаються, Бога славлять.

Цар, колишній неборака, упросив Петра в нього головним пекарем залишитися. Хоч не хотілося Василю Івановичу втрачати улюбленого помічника, але погодився він молодця відпустити.

Незабаром Петро в новій державі пригледів собі наречену, сватів до неї заслав, а восени молоді повінчалися.

Василь Іванович їм на весілля такого розміру спік торт, що на два царства вистачило і нам із вами залишилося.

До уваги

Православні табори запрошують дітей на літній відпочинок

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Влітку в Полтавській єпархії Української Православної Церкви працюватимуть православні дитячі табори відпочинку: «Орлятко» в м. Карлівці та «Псьол» в с. Яреськах Шишацького району.

«Орлятко» (м. Карлівка)
Тел. табору (05346) 2-38-38;
директор табору отець Віталій (050) 655-25-65
I зміна: 14–27 червня
II зміна: 30 червня – 13 липня
III зміна: 16–29 липня
IV зміна: 1–14 серпня

«Псьол» (с. Яреськи)
Тел.: отець Богдан (050) 857-23-08, (099) 203-13-45;
директор табору Ірина Петрівна Ковальчук (044) 280-48-59, (098) 467-10-42

I зміна: 14–27 червня
II зміна: 1–14 липня
III зміна: 18–31 липня
IV зміна: 4–17 серпня
Запрошуються діти віком **від 7 до 16 років** із православних сімей.

Харчування — чотири рази в день: свіжі овочі й фрукти, молочні, м'ясні й рибні страви у відповідності зі встановленими постами. Кваліфікований персонал, вихователі — професійні педагоги, вожаті — студенти Місіонерської Духовної семінарії (м. Комсомольськ). У таборі постійно перебуває священник.

Організація життя православного табору — у відповідності з церковним укладом: спільні молитви — ранкова й вечірня, до трапези й після трапези; дотримання постів; читання житій святих під час трапези.

Водночас невід'ємною частиною відпочинку в таборі є активні ігри на свіжому повітрі та купання в річці. Протягом зміни проводитимуться спортивні змагання, творчі конкурси та концерти, вікторини, духовні бесіди, інтерактивні ігри для розвитку соціально-психологічних навичок, заняття в різноманітних гуртках, перегляд та обговорення цікавих фільмів духовної тематики. Працюватимуть бібліотека, фототека. Діти зможуть вивчати основи Православної віри, історію Церкви та національної культури, побувати на богослужінні, приступити до Таїнств Сповіді та Причастя (за бажанням).

Для придбання путівки батькам необхідно подати до Полтавського єпархіального управління: заяву (стандартний бланк) із рекомендацією па-рафіяльного священника; копію свідоцтва про народження дитини; медичну картку встановленого зразка.

З приводу придбання путівок звертайтеся за адресою: **36040, м. Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б; тел. (0532) 59-57-61** (Ірина Дмитрівна).

Електронна адреса: **pravpoltava@ukr.net**
Інтернет-сторінка Полтавської єпархії: **pravoslavie.poltava.ua**

В єпархії працює паломницька служба

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Паломницькі поїздки в травні 2014 року

2–4 травня Виїзд: 15.00 Повернення: 20.00	Полтава – Мгар – Київ – Чернігів – Полтава (Збір паломників біля Макаріївського кафедрального собору) Мгар: Спасо-Преображенський Мгарський чоловічий монастир Київ: Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра, Свято-Покровська Голосіївська пустинь (могила черниці Аліпії) Чернігів: Свято-Троїцький кафедральний собор (мощі преподобних Феодосія та Лаврентія Чернігівських)	330 грн
17–18 травня Виїзд: 4.00 Повернення: 22.00	Полтава – Новомосковськ – Дніпропетровськ – Нікольське – Полтава (Збір паломників на будь-якій зручній для Вас зупинці за домовленістю) Новомосковськ: Миколаївський Самарський пустинний монастир Дніпропетровськ: Преображенський кафедральний собор, храм на честь Іверської ікони Божої Матері, Монастирський острів Нікольське: Свято-Успенський Ніколо-Василіївський монастир	200 грн
24–25 травня Виїзд: 4.00 Повернення: 21.00	Полтава – Ізюм – Святогірськ – Харків – Полтава (Збір паломників на будь-якій зручній для Вас зупинці за домовленістю) Ізюм: Вознесенський кафедральний собор (чудотворна Піщанська ікона Божої Матері), джерело Піщанської ікони Божої Матері Святогірськ: Свято-Успенська Святогірська Лавра (чудотворна Святогірська ікона Божої Матері, мощі преподобного Іоанна Затворника) Харків: Благовіщенський кафедральний собор (мощі святителя Афанасія Лубенського, святителя Мелетія Харківського, священномученика Александра Харківського)	200 грн
31 травня Виїзд: 6.00 Повернення: 21.00	Полтава – Козельщина – с. Дмитрівка Кременчуцького району – Комсомольськ – Полтава (Збір паломників на будь-якій зручній для Вас зупинці за домовленістю) Козельщина: Козельщинський Різдва Пресвятої Богородиці монастир (чудотворна ікона Божої Матері, іменована Козельщинська) с. Дмитрівка: Потоцький Антоніє-Феодосіївський монастир Комсомольськ: Свято-Миколаївський собор	100 грн

У вартість поїздки включено трапезу і нічліг. Запис та повернення коштів припиняються за 3 дні до поїздки. Можливі поїздки на замовлення групою або індивідуально.

Адреса паломницького відділу єпархії: **м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2а.**

Інформація за телефонами: **65-45-48, 59-88-74, 65-49-54; телефон диспетчера (066) 264-80-02.**

Важливо

Шановні батьки!

У загальноосвітніх школах Полтавської області запроваджено культурологічний предмет духовно-морального спрямування «Біблійна історія та християнська етика» для 1 – 11 класів на факультативній основі.

Його викладання можливе за умови, якщо батьки школярів висловлять письмове бажання. Для цього необхідно написати відповідну заяву на ім'я директора школи.

Для того щоб предмет «Біблійна історія та християнська етика» був запроваджений як класний або міжкласний факультатив, його повинні вивчати мінімум вісім учнів.

Шановні батьки! Якщо ви прагнете виховати дітей духовними, високоморальними людьми, скористайтеся можливістю й потурбуйтеся про введення предмету «Біблійна історія та християнська етика».

Читайте щоп'ятниці «Православний вісник» — додаток до «Відомостей Полтавської єпархії»

Виходить у газеті «Полтавський вісник» — передплатний індекс — **61582**

30 березня 2012 • №13

Полтавський Вісник

Передплата на газету «Полтавський вісник» — 7,90 грн на місяць

Для кого це? Для всіх! Для всіх! Для всіх!

Купуйте Полтавський вісник в газетних кіосках, у редакції, у відділі продажів

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.
Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.
Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359–232ПР від 20.06.2006р.
Передплатний індекс: 01125.
Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-б, м. Полтава, 36040, Україна.
Телефон/факс: +380 (532) 55-22-28.
Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:
митрополит Полтавський і Миргородський Филип.
Заступник головного редактора:
Людмила Самойлова.
Фото: ігумен Афанасій (Бідний), протоієрей Миколай Довганич, диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться тільки на сторінках газети.
Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.
Тираж номера: 6000 прим. Замовлення №1453304.
Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст». 69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16. Тел. (061) 228-10-30.